

Univerzita Pardubice
Filozofická fakulta

Důvody umístění dětí do dětského domova se školou

Karolína Bartošová

Bakalářská práce
2019

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Karolína Bartošová**
Osobní číslo: **H16260**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Důvody umístění dětí do dětského domova se školou**
Zadávající katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se zabývá "Důvody umístění dětí do dětského domova se školou". Bude probíhat v Dětském domově se školou v Chrudimi, kde pomocí kvalitativního výzkumu metodou polostrukturovaného rozhovoru, zúčastněného pozorování a analýzy dokumentů budu zkoumat důvody umístění dětí a jejich adaptaci na život právě v tomto zařízení. Zkoumanou skupinou budou děti umístěné do Dětského domova se školou v Chrudimi ve věku 6 - 15 let. Cílem práce je zjistit důvody umisťování dětí do dětského domova se školou a přispět tak k rozvoji primární prevence v tomto zařízení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 978-80-7184-569.

Úmluva o právech dítěte.

Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a o preventivně výchovné péči.

JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-534-9.

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portal, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Marcela Ehlová, Ph.D.

Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **1. dubna 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. června 2019**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 27. listopadu 2017

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 29. března 2019

Karolína Bartošová

Poděkování: Tímto bych chtěla poděkovat PhDr. Marcele Ehlové, Ph.D., za vedení mé bakalářské práce, cenné rady, odborný dohled a za její čas strávený při konzultacích. Dále bych ráda poděkovala Dětskému domovu se školou v Chrudimi a v Přestavlkách za poskytnutí potřebných informací pro zpracování mé práce.

Karolína Bartošová

ANOTACE

Bakalářské práce se zabývá „Důvody umístění dětí s ústavní nebo ochrannou výchovou do dětského domova se školou“. Bude probíhat v Dětském domově se školou v Chrudimi a v Dětském domově se školou v Přestavlkách, kde pomocí kvalitativního výzkumu metodou polostrukturovaného rozhovoru, zúčastněného pozorování a analýzy dokumentů budu zkoumat důvody umístění dětí do dětského domova se školou. Zkoumanou skupinou budou děti umístěné do Dětského domova se školou v Chrudimi a v Přestavlkách ve věku 6 – 15 let.

KLÍČOVÁ SLOVA

poruchy, dětský domov se školou, rodina, děti

TITLE

Reasons for placing children in a children's home with a school

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with "Reasons for placing children with institutional or protective education in a children's home with a school". It will take place in a children's home with a school in Chrudim and a children's home with a school in Přestavlky, where I will examine the reasons for placing children in the children's home with the school by means of qualitative research using the semi-structured interview, participating observation and analysis of documents. The studied group will be children placed in the Children's Home with a school in Chrudim and Přestavlky aged 6 - 15 years.

KEY WORDS

disorders, children's home with school, family, children

Obsah

Úvod.....	9
Teoretická část	10
1 Rodina.....	10
1.1 Poruchy rodiny.....	10
1.1.1 Neúplné rodiny.....	11
1.1.2 Špatná socioekonomická situace.....	12
1.1.3 Kriminalita v rodině.....	13
1.1.4 Alkoholismus v rodině.....	14
1.1.5 Užívání návykových látek v rodině	14
1.1.6 Nepochopení rodičů.....	15
1.1.7 Tělesné týrání.....	16
1.1.8 Psychické týrání	17
1.1.9 Nezájem rodičů	18
1.1.10 Prostituce matky.....	19
2 Sanace rodiny.....	21
2.1 Definice sanace rodiny.....	21
2.2 Sanace rodiny a zanedbávání péče o dítě.....	21
3 Ohrožené dítě.....	23
3.1 Základní potřeby dítěte	23
3.2 Syndrom deprivovaného dítěte	24
4 Sociálně-právní ochrana dětí.....	26
4.1 Hlavní principy sociálně-právní ochrany dětí.....	26
4.2 Činnost sociálně-právní ochrany při nařízení ústavní nebo ochranné výchovy.....	27
5 Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy	28
5.1 Dětský domov se školou	28
6 Poruchové a problémové chování	29
6.1 Agrese a agresivita.....	29
6.1.1 Šikana.....	31
6.1.2 Vandalismus.....	31
6.2 Krádež.....	32
6.3 Lhaní	32
6.4 Záškoláctví, útěky a toulání	33
6.5 Závislostní chování	34

7 Faktory ovlivňující nástup dětí do dětského domova se školou	36
8 Dětský domov se školou v Chrudimi	37
8.1 Historie Dětského domova se školou v Chrudimi.....	37
8.2 Charakteristika Dětského domova se školou v Chrudimi	37
Praktická část	38
9 Metodologie	38
9.1 Cíl výzkumného šetření a výzkumné otázky	38
9.2 Metoda sběru dat.....	39
9.2.1 Analýza dokumentů	39
9.2.2 Polostrukturovaný rozhovor.....	39
9.2.3 Zúčastněné pozorování	40
9.3 Výzkumný vzorek.....	40
10 Vyhodnocení výsledků výzkumu.....	41
10.1 Analýza dokumentů	41
10.2 Analýza rozhovorů.....	51
10.3 Interpretace výsledků	55
11 Diskuze	58
12 Závěr výzkumu	59
Závěr	61
Seznam použité literatury	63
Přílohy.....	66

Úvod

Bakalářská práce se zabývá především důvody umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi a do Dětského domova se školou v Přestavlkách. Jak je možné, že v době linek bezpečí, školních psychologů a sociálních pracovníků je dítě vyjmutο z rodinné péče a umístěno do dětského domova se školou? Je hlavním problémem rodina a její neschopnost vytvářet pro dítě zázemí vhodné pro jeho zdravý vývoj, či naopak je na ně vytvářen velký tlak a rodiče mají na dítě velké nároky? Nebo je na děti vyvíjen tlak ze strany spolužáků a vrstevníků pocházejících například ze sociálně silnějších poměrů?

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se zabývám především poruchami rodiny, díky nimž může dítě vyrůstat v nevhodném prostředí. Dále se zabývám oblastmi a pojmy související s ústavní výchovou, jako je sanace rodiny, pojem ohrožené dítě, sociálně-právní ochrana dětí, či školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. V další části teoretické práce se zabývám vybranými poruchami chování, které mohou být u dětí umístěných do zařízení nejčastější. V závěru uvádím faktory ovlivňující nástup dětí do dětského domova se školou a základní informace o daném zařízení, kde budu provádět svůj výzkum.

Praktická část je provedena na základě kvalitativního výzkumu, pomocí metody zkoumání dokumentů, polostrukturovaného rozhovoru a pozorování. Hlavním cílem je zjistit důvody umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi a v Přestavlkách. Šetření jsem prováděla v Dětském domově se školou v Chrudimi a v Dětském domově se školou v Přestavlkách. Získaná data jsou zanalyzována do jednotlivých kapitol, výsledky a závěry jsou následně shrnuty v závěru práce. Téma jsem si vybrala především proto, že se zařízení nachází v místě mého bydliště a měla jsem možnost v daném zařízení vykonávat svoji praxi.

Práce slouží především k prohloubení mých znalostí, ke zjištění nových informací, popřípadě ke zjištění nových skutečností, které budou přínosem i pro samotná zařízení – dětské domovy se školou.

Teoretická část

1 Rodina

Rodina, pojem, který známe všichni, avšak definovat ho je velmi složité. Rodinu můžeme definovat z mnoha hledisek, a tak i odborníci vysvětlují rodinu trochu odlišně.

Jiří Dunovský ve své knize uvádí, že: *„Rodinu je možno chápat jako malou společenskou skupinu, založenou na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí či vztahu jej substituujícím, na společné domácnosti, jejíž členové plní společensky určené a uznané role vyplývající ze soužití, a na souhrnu funkcí, jež podmiňují existenci tohoto společenství a dávají mu vlastní význam ve vztahu k jedincům i k celé společnosti“*¹

Ivo Možný ve své knize rodinu definuje jako: *„institucionální zajištění lidské reprodukce, legitimní v dané společnosti.“* Uvádí také, že: *„Lidská rodina jako sociální instituce musí obsahovat i jistý prvek trvalosti.“*²

Irena Sobotková ve své knize uvedla definici podle Kramra, že: *„Rodina je skupina lidí se společnou historií, současnou realitou a budoucím očekáváním vzájemně propojených transakčních vztahů. Členové jsou často (ale ne nutně) vázáni hereditou, legálními manželskými svazky, adopcí nebo společným uspořádáním života v určitém úseku jejich životní cesty. Kdykoliv mezi blízkými lidmi existují intenzivní a kontinuální psychologické a emocionální vazby, může být užíván pojem rodina, i když jde např. o nesezdaný pár, o náhradní rodinu atd.“*³

Není pochyb o tom, že rodina je pro nás v životě důležitá. Měla by nám přinášet pocit bezpečí, a také bychom měli mít dostatek lásky od členů rodiny. Pokud tomu tak není, může být příčinou nějaká z poruch chování, které uvedu v následujících kapitolách.

1.1 Poruchy rodiny

Poruchou rodiny rozumíme především takovou situaci, kdy rodina v různém rozsahu neplní základní potřeby a povinnosti, které jsou dány společenskou normou. V obecném pojetí můžeme poruchu rodiny také charakterizovat jako selhání

---

¹ DUNOVSKÝ, J. a kolektiv. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. 1999. s. 91-92

² MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. 2002. s. 99

³ SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 2001. s. 22

některého člena nebo členů rodiny, kteří nejsou schopni plnit všechny základní funkce rodiny.⁴

Příčin poruch rodiny je nesčetné množství, a tak jsou vázány na jednu, na několik, či na všechny základní funkce. Za nejzávažnější poruchu je považována porucha socializačně výchovná. Příčiny poruch rodiny se dělí na objektivní, které jsou závislé na vůli rodičů. Dále se dělí na subjektivní, které na vůli rodičů nejsou závislé, a jako poslední jsou příčiny smíšené, které jsou spojením obou dohromady.⁵

Rodinné poruchy ve vztahu k dítěti lze zjistit podle mnoha faktorů. Prvním je, že se rodiče o děti nemohou starat. To může spočívat např. v nepříznivých přírodních podmínkách či v poruchách celé společnosti. Nejdůležitější je však rozpad celého rodinného systému, ať už se jedná o rozvod či úmrtí jednoho z rodičů. Dalším faktorem je, že se rodiče neumějí či nedovedou o dítě starat, tzn., že rodiče nejsou schopni uspokojit dětské základní potřeby. Dalším faktorem je, že rodiče se o dítě vůbec starat nechtějí, kdy rodiče úplně selhali v plnění základních rodičovských povinností a nedokáží tak zajistit dítěti zdravý rozvoj. Dále tím, že rodiče své dítě týrají či zneužívají, kdy rodiče mají k dítěti až nenávistný vztah, a posledním faktorem je, že se rodiče o své dítě nadměrně starají. Dnes je to běžnější věc, protože v rodinách obvykle bývá jedno dítě, a tak věnují dítěti nadměrnou pozornost.⁶

Poruchy rodiny jsou velmi závažným tématem, a tak se jim budu v dalších kapitolách podrobněji věnovat. Nyní uvedu už vybrané poruchy rodiny, které mohou ovlivnit nástup dítěte do dětského domova se školou.

1.1.1 Neúplné rodiny

Neúplnou rodinou rozumíme, když je jedno či více dětí vychovááno pouze jedním z rodičů. Neúplných rodin neustále přibývá, a tak je jasné, že i problémy s tím spojené budou narůstat.⁷

Mezi problémy neúplných rodin patří např., že se rodiče nedokáží shodnout a dělají neustále stejné chyby, díky kterým děti trpí. Typickými problémy jsou nepředávání dětí ve stanoveném termínu, nepřipravené dítě na předání (včetně psychické přípravy), neplacení výživného a podle mě velmi důležitá chyba, a to obviňování

---

⁴ DUNOVSKÝ, J. a kolektiv. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. 1999. s. 101

⁵ Tamtéž. s. 102

⁶ Tamtéž. s. 104-105

⁷ MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. 2011. s. 259

druhého rodiče ze špatného zacházení s dítětem.⁸ Samozřejmě problémů je mnohem více, já osobně bych tam ještě zařadila pomluvu druhého rodiče před dítětem.

Následky rozvodu či rozchodu rodičů mohou být pro dítě fatální. Může se jednat například o zhoršení prospěchu ve škole, protože trvalý stres dítěte vede ke zhoršení koncentrace, a to opět ke špatnému školnímu výkonu. Chlapci poté mají větší sklon k agresi, která je přirozeným výsledkem dlouhodobé frustrace. Celkově může ztráta jednoho z rodičů vést k poruchám vývoje osobnosti či k antisociálnímu chování.⁹

Hovoříme-li o smrti jednoho z rodičů či obou rodičů, objevují se často příznaky uzavření do sebe, apatie, nechutenství, nápadné lpění na někom z dospělých, či různé neurotické potíže. Může to však vyústit i k předváděnému chování či provokativnímu zlobení. Následky rozvodu, rozchodu či úmrtí jednoho z rodičů mohou následně vést k umístění dítěte od dětského domova se školou¹⁰

Není tedy pochyb o tom, že žít v neúplné rodině není jednoduché. I já pocházím z neúplné rodiny a rozvod rodičů byl pro mě velmi složitým obdobím.

1.1.2 Špatná socioekonomická situace

Pokud hovoříme o sociálním statusu, hovoříme o postavení rodiny ve společnosti. Může být ovlivněn mnoha činiteli, jako např. národností, zaměstnáním rodičů, pověstí či společenskou prestiží. Pokud jsou rodiče ve výkonu trestu, nezaměstnaní či závislí na návykových látkách, bohužel sem zapadají i předsudky vůči dané rodině, jejich sociální status velmi klesá. Všechny tyto faktory mohou ovlivnit sociální status rodiny, který následně má negativní vliv na rozvoj dítěte.¹¹

Zaměříme-li se na ekonomickou situaci rodiny, jedná se o rodiny, kde jsou podmínky pro život nedostatečné kvůli tzv. extrémní chudobě. Rodina nemá na to, aby v místě bydliště, kde bydlí, např. bylo dostatečně vytopeno, nemají na uspokojení základních potřeb dítěte, na vzdělání či na dostatečnou zdravotní péči.¹² Pokud rodina nemá dostatek financí, sníží se tím i pocity jistoty a bezpečí. Děti, které žijí ve špatné socioekonomické situaci, mohou mít problémy ve škole, mohou být šikanovány, protože nejsou hezky oblékány, nemají nejnovější model

---

⁸ MATOUŠEK, O., H. Pazlarová a kol. *Podpora rodiny: Manuál pro pomáhající profese*. 2014. s. 162

⁹ MATĚJČEK, Z., Z. Dytrych. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. 2002. s. 43-46

¹⁰ Tamtéž. s. 92

¹¹ DUNOVSKÝ, J. a kolektiv. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. 1999. s. 76-77

¹² MATOUŠEK, O., H. Pazlarová a kol. *Podpora rodiny: Manuál pro pomáhající profese*. 2014. s. 93

telefonu apod.¹³ Dále mohou být zapojené do trestné činnosti (krádeže), být zapojeny do prostituce nebo začít prodávat či užívat návykové látky,¹⁴ což následně vede k umístění dítěte do ústavního zařízení.

Některé rodiny spadnou do takovéto situace neúmyslně, ale myslím si, že pokud jsou rodiče závislí na návykových látkách, je jejich ekonomická situace především způsobena jejich chybou.

1.1.3 Kriminalita v rodině

Kriminalita je výskyt trestného nebo kriminálního chování, kterým rozumíme souhrn trestných činů, vykonaných ve společnosti.¹⁵

Jednou z hlavních teorií, proč lidé páchají kriminální činnost, je teorie biologická. Je tedy více než pravděpodobné, že dítě, jehož alespoň jeden z rodičů páchá jakoukoliv kriminální činnost, má větší sklon páchat kriminální činnost také. V tomto případě to dítě bohužel „má v sobě“. Dalšími z teorií výskytu kriminálního chování jsou psychologické teorie, které váží kriminalitu s určitým typem osobnosti.¹⁶ Existuje spousta dalších teorií, které mohou ovlivnit kriminalitu dítěte, jako je např. prostředí, ve kterém žijí či touha po moci.¹⁷

Na děti má také negativní vliv, pokud již jeden z rodičů byl ve výkonu trestu odnětí svobody. Dítě tak ztratí kontakt se svým rodičem, v tom horším případě může jít do náhradní péče. Dále to má vliv i na sociální postavení ve společnosti, u dětí tím rozumíme jejich postavení ve škole. Vliv uvěznění rodiče na dítě je tedy dlouhodobějšího rázu. Děti mohou trpět pocitů viny či nízkým sebevědomím. Některé děti se mohou stáhnout do sebe, mohou se vyskytnout i některé zdravotní problémy. Opomenout také nemohu i důsledek vyššího výskytu agresivního či antisociálního chování a zanedbávání školní docházky,¹⁸ tyto faktory následně mohou vést k umístění dítěte do dětského domova se školou.

I v tomto případě je vidět, že chyby rodičů se přenášejí na děti a ty pak navazují na jejich chyby.

---

¹³ MATĚJČEK, Z., Z. Dytrych. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. 2002. s. 8-9

¹⁴ MATOUŠEK, O., H. Pazlarová a kol. *Podpora rodiny: Manuál pro pomáhající profese*. 2014. s. 93

¹⁵ BARTLOVÁ, S. *Sociální patologie*. 1998. s. 14

¹⁶ Tamtéž. s. 16-17

¹⁷ Tamtéž. s. 18-19

¹⁸ MATOUŠEK, O., H. Pazlarová a kol. *Podpora rodiny: Manuál pro pomáhající profese*. 2014. s. 115-117

1.1.4 Alkoholismus v rodině

Alkoholismus chápeme jako nadměrné a časté pití alkoholu. Alkoholismus je spojený s nebezpečím získání návykového chování. Příčiny užívání alkoholu se dělí na genetické, biologické, psychologické a sociální příčiny.¹⁹

Rodiny, které zažívají problémy s alkoholem, jsou méně stabilní. Člověk, který pije nadměrně alkohol, může ohrožovat členy své rodiny, včetně svého dítěte. Dětství prožité v takové rodině, může znamenat především léta plná utrpení.²⁰

Děti mohou na závislost na alkoholu u rodičů reagovat různě. Wegscheider-Cruse popsal 4 typické reakce dětí na závislost svých rodičů. Prvním je rodinný hrdina, který přebírá veškeré požadavky za své rodiče. V dospělosti však může takové dítě trpět pocitem méněcennosti či neuspokojivosti. Další je ztracené dítě, které bývá uzavřené do sebe, huň se mu komunikuje a svou útěchu nachází ve své fantazii. Dalším je klaun, který se snaží svými „srandičkami“ odvést pozornost od rodinných problémů. A posledním je černá ovce, kde na sebe dítě upozorňuje zlobením či různou delikvencí. Takovéto chování se objevuje spíše u chlapců. Dívky jsou naopak spíše v roli klauna či ztraceného dítěte.²¹

Negativních vlivů alkoholismu v rodině na děti je celá řada. Ráda bych uvedla především, že je u nich větší riziko vzniku alkoholismu. Děti však také mohou být ve stresu, jelikož jsou poté jejich rodiče agresivnější. To má pak za následek také zhoršení prospěchu ve škole.²² V těchto rodinách se také vyskytuje častější týrání, zanedbávání a sexuální zneužívání dítěte, které následně vedou k umístění dítěte do dětského domova se školou. Rodiče také mohou sami nabízet alkohol dítěti, protože to berou jako součást jejich života. Děti tak kvůli alkoholismu v rodině vyrůstají v chudším prostředí, bývají ekonomicky znevýhodněné a jsou vystaveny negativním rodičovským modelům.²³

1.1.5 Užívání návykových látek v rodině

Drogová závislost je neovladatelná touha po opakovaném braní drog. Člověk má sklon ke zvyšování dávek. Stejně jako v předchozí kapitole má i užívání návykových látek negativní důsledky pro daného jedince a rodinu. I příčiny braní drog jsou

¹⁹ BARTLOVÁ, S. *Sociální patologie*. 1998. s. 20

²⁰ Csémy, L. *Problémy s alkoholem v rodině: zpráva pro Evropskou unii*. 2001. s. 2

²¹ Tamtéž. s. 89

²² KUKLA, L. a kol. *Sociální a preventivní pediatrie: v současném pojetí*. 2016. s. 332

²³ Csémy, L. *Problémy s alkoholem v rodině: zpráva pro Evropskou unii*. 2001. s. 80

podobné jako u alkoholismu. Mohou to být příčiny způsobené dědičností, vlivu prostředí, nebo také snadnému přístupu k droze.²⁴

Jak už to bývá i u alkoholismu i zde závislý rodič zapomíná plnit své rodičovské povinnosti. Závislost na drogách může také vyvolat agresivní chování, které pak může vyústit až k domácímu násilí.²⁵

I zde jde velmi vážným ohrožením pro děti tzv. transgenerační přenos závislosti. To znamená, že pokud dítě už jako malé muselo být svědkem závislosti alespoň jednoho z rodičů, bude pak pravděpodobně samo závislé či si v budoucnu zvolí za svého partnera závislou osobu. Rodiče se obvykle zajímají pouze o to, kde seženou svoji drogu, a o děti se tak už nestarají. Ty následně hledají uznání u jiných, např. u vrstevníků, a může tak začít krást či samo brát návykové látky.²⁶ Tyto faktory pak mohou být podnětem pro nástup dítěte do dětského domova se školou.

Ať už se jedná o závislost na alkoholu či drogách, souvisí to i se socioekonomickou situací v rodině, jelikož závislý neustále shání peníze, aby mohl svou drogu mít vždy u sebe. Zařadila bych sem i kriminalitu, protože pokud jeden z rodičů půjde do vězení, přijde tak rodina o peníze, který by odsouzený rodič nosil domů.

1.1.6 Nepochopení rodičů

Nepochopení rodičů začíná už od útlého věku narození dítěte. Rodiče si chvíli po narození dítěte začínají uvědomovat, že mít dítě jim brání v kariérním postupu, že jsou v podstatě svázáni doma a dávají dítěti za vinu, že jim brání v plnění jejich snů. To vyvolává v dítěti stres a pocity viny, které následně mohou vést ke zvýšení agrese.²⁷

Nepochopení rodičů tkví například v tom, že rodiče dávají dítěti jasně najevo, že ví vše lépe. Dítě pak nemá žádné sebevědomí nebo se neumí prosadit, protože si myslí, že jeho názor je méněcenný. Dalším problémem je, že rodiče musí mít pod kontrolou vše, co jejich dítě dělá. Dítě se pak nemůže osamostatnit a to má pak za následek, že jsou věčně se svými pracemi nespokojeni. I to následně vede ke stresu dítěte. Často se také stává, že rodič chce po dítěti, aby mu neustále projevovalo vděk za to,

---

²⁴ BARTLOVÁ, S. *Sociální patologie*. 1998. s. 26

²⁵ MATOUŠEK, O., H. Pazlarová a kol. *Podpora rodiny: Manuál pro pomáhající profese*. 2014. s. 121-123

²⁶ Tamtéž. s. 123

²⁷ HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí: Obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. 2009. s. 117

co pro něho dělá. Nechápu, že je to jejich povinností a že povinností dítěte není jim za vše děkovat. Takové děti se pak bojí projevit, protože se bojí následků toho, co řeknou. Podle mě nejdůležitějším problémem jsou vysoké nároky na dítě. Rodiče nechápu, že i dítě potřebuje odpočinek. Neustále zadávají domácí práce nebo se děti musejí celý den učit. Dítě pak nemá žádnou svobodu, to vede ke stresu, který může vést k agresivnějšímu chování, k vyhledávání konfliktů či k útekům z domu.²⁸ Tyto následky mohou vést až k odebrání dítěte z rodinné péče do dětského domova se školou.

Rodiče dělají bohužel chyby, které si neuvědomují, protože si myslí, že tak je to pro dítě nejlepší, a to pak vede ke zhoršenému chování dítěte.

1.1.7 Tělesné týrání

Tělesným týráním rozumíme ublížení dítěti na zdraví. Můžeme sem zařadit také tělesné tresty, ke kterým je použita hrubá síla, aby způsobila určitý stupeň bolesti. Je tedy známo, že každý tělesný trest, kde rodič použije předmět či hrubou sílu na citlivou část těla, kde poté zůstávají viditelné otisky, považujeme za tělesné týrání dítěte.²⁹

Násilí, které vzniklo ve společné domácnosti, je velmi obtížné odhalit. Takovéto násilí se odehrává mimo veřejné prostory, tak pokud to jeden ze členů domácnosti nedá najevo, je skoro nemožné ho odhalit. Je však známo, že u tělesného týrání je možnost odhalení vyšší než u týrání psychického, jelikož na těle zůstávají stopy, které mnohdy nelze zakrýt.³⁰

Do tělesného týrání můžeme zařadit také sexuální zneužívání, kde se jedná především o dítě, které je nucené k pohlavnímu styku. Jedná se však i o dotýkání či vykořisťování. Kontaktní zneužívání má tři základní stupně. Prvním jsou polibky, a doteky na pohlavních místech. Druhým jsou tzv. francouzské polibky a manipulace s pohlavními orgány a posledním jsou samotné pohlavní styky. Takovéto děti mohou brzy začít se sexuálním životem, či utíkat z domu, to následně vede k odebrání dítěte z rodinné péče.³¹

Důsledků tělesného týrání může být mnoho. Patří mezi ně například úzkost, strach, nízké sebevědomí, strach z návratu domů, útky z domova, zhoršený školní

²⁸ KÖNIGOVÁ, L. *(Ne)Gramotný rodič: jak nesehat jako rodič*. 2015. s. 232-241

²⁹ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. 2009. s. 8

³⁰ MATOUŠEK, O., H. Pazlarová a kol. *Podpora rodiny: Manuál pro pomáhající profese* 2014. s. 109

³¹ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. 2009. s. 11-12

prospěch, záškoláctví, zvýšená konzumace návykových látek, agresivní chování a výbuchy hněvu. Zhoršit se však může také celkový zdravotní stav dítěte, jako jsou bolesti břicha, krvácení z intimních partií či poruchy příjmu potravy.³² Důsledky pak následně mohou vést k odebrání dítěte z rodinné péče do dětského domova se školou. Nejenom tyto důsledky, ale pokud se přijde na to, že je dítě fyzicky týráno svým rodičem, je také odebráno z rodinné péče a následně může být přemístěno do dětského domova se školou. Obvykle to jsou rodiče, kteří mají zvýšený sklon reagovat násilím, rodiče soustředění na své problémy a zájmy, jejichž dítě je zatěžuje, rodiče, kteří nestojí o své dítě, rodiče, kteří mají potřebu mít moc nad svým dítětem či rodiče s negativní zkušeností z dětství.³³

Ve smyslu s tělesným týráním se také můžeme setkat s pojmem syndrom CAN, což znamená „syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte“.³⁴

Syndrom CAN se projevuje tělesným týráním, tzn. bitím, kopáním, škrcením apod. Dále se do syndromu CAN zařazuje sexuální zneužívání a zanedbávání péče o dítě. V neposlední řadě se také setkáváme se zvláštními formami syndromu CAN, kam patří např. rituální zneužívání, kyberšikana či gooming (přilákání dítěte ke schůzce a následně k sexuálním praktikám).³⁵

Moderní technika tak přidává další možnosti, jak dítě týrat či zneužít, proto je třeba dbát zvýšené opatrnosti, jaké stránky dítě na internetu navštěvuje.

Bohužel i takovéto věci se ve společnosti dějí a v tomto případě si myslím, že je lepší, když dítě bude v náhradní rodinné péči.

1.1.8 Psychické týrání

Psychické týrání se liší málo od týrání tělesného. Je to takové chování, které stejně jako tělesné týrání má negativní vliv na vývoj dítěte. Jedná se především o verbální útoky, které mohou mít vliv na sebevědomí dítěte. Psychickým násilím rozumíme také situace, kdy rodiče mají sklon udržovat svou vyrovnanost své osobnosti na úkor dítěte.³⁶

Psychické týrání může mít několik podob. Zahrneme sem ústrky a odmítání, kde rodiče své dítě neustále ponižují, zesměšňují či je neustále kritizují, to následně může

---

³² Tamtéž. s. 9-13

³³ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2012. s. 593-594

³⁴ KUKLA, L. a kol. *Sociální a preventivní pediatrie: v současném pojetí*. 2016. s. 367

³⁵ KUKLA, L. a kol. *Sociální a preventivní pediatrie: v současném pojetí*. 2016. s. 377-378

³⁶ Tamtéž. s. 10

vést k šikaně, protože si tím děti kompenzují chování svých rodičů, a tak ubližují ostatním. Dále terorizování, kde se rodiče snaží vyhrožovat dítěti násilím na lidech či zvířatech, které má dítě rádo, můžou je tak zatáhnout i do trestného činu, protože dítě v tuto chvíli udělá pro své rodiče cokoli a to pak může vést k umístění dítěte do dětského domova se školou. Dalším příkladem je využívání a korumpování, kde rodiče dávají dítěti špatný příklad nebo s dítětem manipulují. Dále sem zahrnu odmítání citové odezvy, kde rodiče nedávají dítěti najevo lásku či podporu, a izolace, která znamená pro dítě omezování svobody pohybu anebo zavírání dítěte do nějaké neoblíbené místnosti.³⁷ Rodiče si však neuvědomují, že psychickým týráním můžeme rozumět i například srovnávání dítěte se sourozencem. Zahrnula bych sem také i emoční vydírání, kde rodič může svému dítěti dávat najevo, že například se svými známky dělá rodině jenom ostudu apod.³⁸

Psychické násilí má i další negativní dopady na vývoj dítěte, např. děti cítí obvykle vztek, hněv a jsou více agresivní. Cítí větší úzkost a strach, cítí smutek, jsou nerozhodné, podceňují se, ale může se vyskytnout i některá z poruch chování jako je např. lhaní či záškoláctví, které následně vedou k umístění dítěte do dětského domova se školou. Ani zde se nemusí dítěti vyhnout zdravotní problémy v podobě bolesti hlavy, břicha, svalů či výskyt ekzémů.³⁹

I zde můžeme nově hovořit o syndromu CAN, protože se do něho začalo zařazovat i psychické a emocionální týráním.⁴⁰

Upřímně si myslím, že psychické týráním zůstává pouze záležitostí psychiky, avšak pokud se jedná o týráním tělesné, jsem přesvědčená o tom, že tam probíhá i týráním psychické.

1.1.9 Nezájem rodičů

Jak už jsem uvedla v přechozí kapitole i nezájem rodičů a zanedbávání dítěte je určitým stupněm psychického týráním. V tomto případě se jedná o rodiče, kteří se o dítě z určitého důvodu starat nechtějí. Znamená to tedy, že rodiče zanedbávají základní rodičovské povinnosti. Příčiny tkví v nejrůznějších poruchách osobnosti rodičů, kteří pak mají k dětem až nenávistný vztah, může docházet až k opuštění dítěte. Rodiče, kteří nemají zájem o své děti, dávají přednost jiným hodnotám než

---

³⁷ Tamtéž. s. 10-11

³⁸ KUKLA, L. a kol. *Sociální a preventivní pediatrie: v současném pojetí*. 2016. s. 369

³⁹ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. 2009. s. 11

⁴⁰ DUNOVSKÝ, J. a kolektiv. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. 1999. s. 236-237

svým dětem, což může vést k vyšší agresi dítěte, protože se snaží najít pozornost u někoho jiného, když pozornost nemá od rodičů.⁴¹ Může se jednat například o rodiče, které mají nechtěné dítě, nebo se může jednat o mladé rodiče, matky samoživitelky, drogově závislé rodiče, rodiče bezdomovce či rodiče, kteří mají mnoho dětí. Děti jsou zanedbávané, a to následně může vést k odebrání dítěte z rodinné péče, protože děti pak bývají nejen agresivní, ale mohou se i toulat, protože rodiče nezajímá, kde dítě je. Dítě si pak najde kamarády, kde s nimi bude páchat např. kriminální činnost jen proto, aby získalo uznání, kterého se doma nedočká.⁴² To však následně může vést k umístění dítěte do dětského domova se školou.

Takovéto děti jsou díky nezájmu svých rodičů ulhané, chodí za školou, utíkají z domova, jsou to děti s poruchami chování, protože jim nikdo neřekl, co je správné. Děti jsou i v tomto případě často nemocné, jsou labilní, trpí úzkostí, často pláčou a jsou více ve stresu.⁴³

I u nezájmu rodičů můžeme vidět propojenost s již ostatními zmíněnými kapitolami, včetně důsledků, které při této poruše vznikají.

1.1.10 Prostituce matky

Prostituce je definována jako poskytování sexuálních služeb za úplatu. Pokud matka dítěte provozuje prostituci, je pro ni typické, že střídá velmi mnoho partnerů, které si přivádí i domů, a děti mohou být svědky matčiny prostituce.⁴⁴

S prostitucí se však pojí také mnoho negativních důsledků nejen pro děti, ale také pro matky. Patří mezi ně například ohrožení veřejného pořádku, daňové úniky, vydírání, úplatky, krádeže či závislost na návykových látkách. Některé negativní důsledky se pojí s tím, že děti mohou kopírovat matčino negativní chování, a to následně vede k odebrání dítěte z rodinné péče. I zdravotní problémy se zde mohou projevit - tím nejzávažnějším je možnost onemocnění AIDS. Matky i přes takováto rizika tuto činnost provozují, protože nemají dostatek peněz a snaží se tak vydělat na své priority, kterými mnohdy nejsou jejich děti.⁴⁵

Následky na dětech tedy mohou být podobné jako v předchozích kapitolách, jelikož jsou i v tomto případě kapitoly hodně propojené. Může to pak znamenat

---

⁴¹ DUNOVSKÝ, J. a kolektiv. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. 1999. s. 104-105

⁴² KUKLA, L. a kol. *Sociální a preventivní pediatrie: v současném pojetí*. 2016. s. 365-366

⁴³ Tamtéž. s. 366

⁴⁴ BARTLOVÁ, S. *Sociální patologie*. 1998. s. 42

⁴⁵ Tamtéž. s. 43-44

nezájem matky, závislost v rodině apod. Bohužel se může stát, že jakmile je matka prostitutka, budou i její děti mít větší sklon k provádění prostituce, v případě nezájmu matky mohou děti utíkat z domu, krást, chodit za školu nebo užívat návykové látky, jak viděli u matky či jejích partnerů.⁴⁶

Je vidět, že všechny poruchy rodiny se vzájemně prolínají a vzájemně na sebe působí. Proto je téměř nepravděpodobné, že v nefunkční rodině se jedná pouze o jednu poruchu.

---

⁴⁶ VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce*. 2007. s. 53-59

2 Sanace rodiny

V této kapitole vysvětlím pojem sanace rodiny a sanace rodiny ve vztahu se zanedbáváním péče o dítě.

2.1 Definice sanace rodiny

Věra Bechyňová s Martou Konvičkovou definují pojem sanace rodiny takto: „*Sanace rodiny je soubor opatření sociálně-právní ochrany, sociálních služeb a dalších opatření a programů, které jsou poskytovány nebo ukládány převážně rodičům dítěte a dítěti, jehož sociální, biologický a psychologický vývoj je ohrožen. Důsledkem neřešené nebo akutní situace ohrožení dítěte může být jeho umístění mimo rodinu. Základním principem sanace rodiny je podpora dítěte prostřednictvím pomoci jeho rodině.*“⁴⁷

Sanaci rodiny tedy chápeme jako kroky k napomáhání fungování rodiny, které jsou protikladem kroků vyčleňujících některého člena domácnosti kvůli tomu, že někoho ohrožuje nebo naopak, že je sám ohrožen někým z rodiny. Sanace rodiny však může zasahovat i do jiných oblastí jako např. doplňující léčba závislosti u dospělých lidí. Jejím cílem je především pomoc k zachování rodiny a tak předcházet možnosti odebrání dítěte mimo rodinu.⁴⁸

2.2 Sanace rodiny a zanedbávání péče o dítě

Sanace rodiny je určena pro rodiny, které péči o dítě buď nezvládají anebo ji zvládají velmi obtížně. Jde tu hlavně o rodiny, které provází nějaké problémy, které jsem již uvedla v předchozích kapitolách. Jedná se především o zanedbávání dítěte, které je velmi často spojováno se špatnou socioekonomickou situací.⁴⁹

Pokud hovoříme o pojmu zanedbávání péče o dítě, jde zde o součást syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, tzv. syndromu CAN, o kterém se zmíním v dalších kapitolách. Týká se to dětí, které bývají často obětmi psychického a tělesného násilí. Rodiče mohou své děti zanedbávat v oblasti fyzické, kde neuspokojují tělesné potřeby dítěte, v oblasti výchovné, kde dítě nemá možnost se dostatečně vzdělávat, v oblasti emoční, kde rodiče nedávají dítěti dostatek lásky a v neposlední řadě zanedbáváním zdravotní péče dítěte. Důležité je však i zjistit, zda

⁴⁷ BECHYŇOVÁ, V. a M. Konvičková. *Sanace rodiny*. s. 18

⁴⁸ Tamtéž. s. 17-18

⁴⁹ Tamtéž. s. 35-36

se jedná pouze o zanedbávání dítěte, kde jsou sice navázány citové vazby, ale je ohroženo nedostatkem podnětů ke zdravému a psychickému vývoji, nebo zda se jedná i o psychickou deprivaci, kde je především potřeba posílit vztah mezi rodičem a dítětem.⁵⁰

Aby byla možnost s rodinami pracovat, je důležité si „vytipovat“ rizikové rodiny, kterým může být včas poskytnuta sociální služba, odborná pomoc či psychoterapie, která se zabývá snižováním míry zanedbáváním péče o dítě nebo prevencí vzniku tohoto jevu. Důležité pro zhodnocení situace dítěte v rodině je i přímé pozorování interakce mezi rodičem a dítětem a zhodnocení jejich kvality. Jsou definována rizika, která zvyšují riziko ohrožení dítěte. Patří mezi ně rodiče, kteří byli např. sami týraní, byli už v minulosti podezřelí z týraní dítěte, trestně stíhaný rodič, rodič, který dítě tvrdě trestá, apod. Dále to jsou děti, které jsou např. pomalé, neaktivní, děti se smyslovými vadami, somaticky nemocné, vyčerpané, podvyživené, apod. Posledním rizikovým faktorem je prostředí, kde se jedná především o izolaci rodiny, tzn. rodiny, které obtížně navazují vztahy i ve své komunitě a rodině. Důležité je také zhodnotit odlišnost kulturní, protože každá kultura má jiné zvyky, proto je třeba zjistit, zda se skutečně jedná o zanedbávání dítěte, či ne. Jiné kultury je třeba respektovat.⁵¹

Aby i tak bylo možné zjistit, zda se skutečně jedná o zanedbávání dítěte, napomáhá k tomu Ontarijský index zanedbávání tzv. CNI (z angl. Child Neglect Index). Cílem CNI je poskytnout ověřený a jednoduše použitelný prostředek ke specifikaci typu a závažnosti zanedbávání. CNI zahrnuje šest oblastí - a to dohled, výživu, oblečení a hygienu, péči o psychické zdraví, péči o fyzické zdraví a péči o rozvoj osobnosti a vzdělávání. Pracovník je tak povinen u každé z oblastí zhodnotit kvalitu rodičovské péče. Důležité ale je, aby pracovník měl možnost mluvit opakovaně jak s rodičem, tak dítětem a pozorovat je v jejich domácím prostředí, aby měl možnost správně zhodnotit situaci a mohl naplno určit, zda se jedná o zanedbávání dítěte či ne.⁵²

V této kapitole je vidět, že ačkoliv to není vždy jednoduché, je vždy alespoň nějaká možnost, jak zabránit tomu, aby bylo dítě odebráno z rodinné péče. Je tedy jasné, že sanace rodiny má vliv na umístování dětí do dětského domova se školou, protože některé děti by tam nemusely být vůbec umístěny, kdyby se jim dostalo včas pomoci.

---

⁵⁰ Tamtéž. s. 36-40

⁵¹ Tamtéž. s. 40-43

⁵² Tamtéž. s. 43-44

3 Ohrožené dítě

V následující kapitole vysvětlím samotný pojem ohrožené dítě a další pojmy s ním spojené, aby bylo jasné, v jakých oblastech mohou rodiče své dítě ohrožovat a co jim je třeba poskytnout, a chce také objasnit, kdo to vůbec je ohrožené dítě.

Lubomír Kukla ve své knize definuje ohrožené dítě takto: „*Ohrožené dítě je takové, u něhož se jeho prostředí či podmínky života natolik odchýlily od normy, že mohou bezprostředně poškozovat jeho vývoj a začleňování do společnosti. Stejně tak je třeba respektovat dítě jako individualitu a vývojovou etapu, v níž se právě nachází.*“⁵³

Dítě může být ohroženo ze dvou hlavních příčin. První je vnitřní příčina, které vycházejí z dítěte, jako např. vrozená vada, etnický původ či vzhledová odlišnost. Druhou příčinou jsou vnější faktory, které spočívají především v prostředí, ve kterém dítě žije, znamená to jak sociální prostředí (diskriminace), jedná se zde i o nefungování společenských skupin, zejména rodiny. Také se jedná o prostředí fyzikální, biologické a chemické.⁵⁴

Je tedy zřejmé, že o ohroženém dítěti mluvíme až tehdy, kdy je na tom dítě velmi psychicky i fyzicky špatně a vyvstane nutnost takovému dítěti pomoci.

3.1 Základní potřeby dítěte

Aby dětství nebylo ničím narušeno, je potřeba uspokojit základní potřeby, které dítě vyžaduje. Ačkoliv potřeby mohou záviset na pohlaví, věku, zdravotním stavu nebo prostředí, ve kterém dítě žije, máme však několik základních potřeb, které jsou trvalé a které by neměly být narušeny.⁵⁵

První potřeby jsou **biologické**, kam zahrneme především výživu odpovídající danému věku, uspokojování hygienických požadavků, potřeba dostatečné obranyschopnosti (očkování), stimulace a preventivní a rehabilitační péče.⁵⁶ Biologické potřeby výrazně zasahují i do potřeb sociálních a psychických. Avšak ještě na počátku všech potřeb je důležitá potřeba dobře se narodit, kterou uvedl J. A. Komenský.⁵⁷

Další potřeby jsou **psychické**, které zahrnují interakci s okolím, dítě začíná chápat samo sebe a okolí, chápe společenské hodnoty celého prostředí, jehož součástí se dítě

⁵³ KUKLA, L. a kol. *Sociální a preventivní pediatrie: v současném pojetí*. 2016. s. 177

⁵⁴ Tamtéž. s. 177

⁵⁵ DUNOVSKÝ, J. a kolektiv. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. 1999. s. 49

⁵⁶ KUKLA, L. a kol. *Sociální a preventivní pediatrie: v současném pojetí*. 2016. s. 131

⁵⁷ DUNOVSKÝ, J. a kolektiv. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. 1999. s. 49

stává. Patří sem např. potřeba náležitého přívodu podnětu, smysluplnosti světa, jistoty, bezpečí, vědomí vlastní identity a otevřené budoucnosti.⁵⁸

Dalšími potřebami jsou potřeby **sociální**. Nejdůležitější sociální potřebou je potřeba lásky a bezpečí, která je důležitá zejména od členů rodiny. Dále je důležité přijmout dítě takové, jaké je. Důležité však je i identifikovat se s dítětem a zaručit možnost k rozvinutí všech jeho sil a schopností a dále umět překonávat nejrůznější potíže, které v jeho životě nastanou.⁵⁹

Posledními základními potřebami jsou potřeby vývojové, které vedou k činnostem, kterými se jedinec sám vyvíjí. Vývojové potřeby motivují k aktivitám, které umožňují jedinci prostřednictvím učení postupně překračovat již dosaženou úroveň.⁶⁰

Někteří lidé mohou tyto potřeby považovat za samozřejmost, ale díky tomu, že děti jsou neustále umisťovány do zařízení, jako je dětský domov se školou, to pro nějaké rodiče je stále problém. Proto je nutno neustále tyto potřeby připomínat.

3.2 Syndrom deprivovaného dítěte

Hovoříme-li o samotném pojmu deprivace, máme na mysli ztrátu něčeho nebo strádání či nedostatek uspokojování nějaké důležité potřeby. V případě deprivace se nejedná o fyzické strádání, nýbrž o nedostatečné uspokojení základních duševních potřeb, tzv. psychická deprivace.⁶¹

Psychickou deprivací tedy rozumíme psychický stav, který vznikl následkem takových životních situací, kdy dítěti není dána příležitost uspokojit některé jeho základní psychické potřeby v dostačující míře a po dlouhou dobu. Psychickou deprivaci u dětí způsobují nedostatky potřeb fyzických, citových, intelektuálních a morálních. Tyto děti vyrůstají především v primitivním prostředí, s nedostatečnou hygienou, nedostatečným výchovným dohledem, bez vhodných vzorů vyspělého chování, bez dostatečné příležitosti ke školní výuce apod. Takové dítě může být i dobře citově vyvinuto, je tedy pak u něho těžší najít známky deprivace. Naopak jsou ale i děti, které žijí sice ve velmi dobrých podmínkách, ale jejich citový vývoj je ve velké míře narušen.⁶²

---

⁵⁸ Tamtéž. s. 50-52

⁵⁹ Tamtéž. s. 52

⁶⁰ Tamtéž. s. 52

⁶¹ LANGMEIER, J. a Z. Matějček. *Psychická deprivace dítěte*. 2011. s. 23

⁶² Tamtéž. s. 23

Děti, které jsou psychicky deprivované, pak mohou být opožděné. Velmi často mají problém navázat citové vztahy s budoucími partnery a jejich dětmi, děti jsou tedy velmi často izolovaní od okolního světa. Zkrátka neznají, co je to láska.⁶³

Láska je důležitá už od útlého věku dítěte, pokud však dítě nemá dostatek lásky, podepíše se to na něm na celý život.

---

⁶³ Tamtéž. s. 299-308

4 Sociálně-právní ochrana dětí

V této kapitole uvedu informace o sociálně právní ochraně dětí (OSPOD), protože může být důležitým mezníkem pro umístění dítěte do dětského domova se školou.

Sociálně právní ochranou dětí se rozumí dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí: ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, oprávnění zájmu dítěte, včetně ochrany jeho jmění, působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny a zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině.⁶⁴

Orgány sociálně právní ochrany dětí jsou dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, krajské úřady, obecní úřady s rozšířenou působností, obecní úřady a újezdní úřady, ministerstvo, úřad, Úřad práce ČR. Sociálně-právní ochranu dětí dále zajišťuje obce v samostatné působnosti, kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí, další právnické a fyzické osoby, jsou-li výkonem sociálně-právní ochrany pověřeny.⁶⁵

4.1 Hlavní principy sociálně-právní ochrany dětí

Nejdůležitějším hlediskem poskytování sociálně-právní ochrany dětí je nejlepší zájem, prospěch a blaho dítěte. Sociálně-právní ochrana se poskytuje všem bez rozdílu, bez jakékoliv diskriminace. Poskytuje se bezplatně a všem dětem mladším 18 let. Stát je zodpovědný za ochranu dětí před tělesným nebo duševním násilím, za ochranu jejich zdravého vývoje z hlediska fyzického, psychického a mravního. Dalším důležitým principem je preventivní působení na rodinné vztahy, pokud jsou zasaženy natolik, že je potřeba vzít v úvahu působení veřejné moci. Důležitá je také ochrana dětí před sociálně patologickými jevy. Dalším cílem OSPOD je též sanace rodin, kterou jsem již zmínila. Pokud však dojde k odebrání dítěte z rodinné péče, mají děti právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem v podobě některé z forem náhradní výchovy. Orgánům sociálně-právní ochrany dětí také přísluší povinnost sledovat výkon ústavní nebo ochranné výchovy, aniž by zasahovaly do řízení a provozu zařízení. Cílem tohoto sledování je dodržování práv dětí, rozvoj duševních a fyzických schopností dětí a také zda jsou stále aktuální důvody pro jejich pobyt a zda se vyvíjejí vztahy mezi rodiči a dětmi.⁶⁶ Je také důležitou pomocí dítěti

⁶⁴ § 1, zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁶⁵ § 4, zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁶⁶ NOVOTNÁ, V. a V. Fejt. *Sociálně-právní ochrana dětí*. 2009. s. 15-16

v případě vážného ohrožení, což se stává zejména v důsledku úmrtí rodičů nebo jejich hospitalizace, kdy je úřad povinen zajistit dítěti neodkladnou péči. V této situaci se sociální pracovníci snaží zajistit péči u příbuzných dítěte. Sociálně-právní ochrana dětí má velký vliv při odebrání dítěte z rodinné péče. Dále provádí kontroly v případě umístění dítěte do náhradní péče.⁶⁷

4.2 Činnost sociálně-právní ochrany při nařízení ústavní nebo ochranné výchovy

OSPOD podává návrh soudu o nařízení ústavní nebo ochranné výchovy. Návrh soudu může OSPOD podat i v případě přemístění dítěte do jiného zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. OSPOD je povinen projednat s rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte důvody, pro které má dojít nebo došlo k podání návrhu soudu, poučit je srozumitelně a prokazatelně o jejich právech a povinnostech vyplývajících z rodičovské odpovědnosti a důsledcích neplnění těchto povinností. Jestliže soud rozhoduje o nařízení ústavní výchovy dítěte nebo o přemístění dítěte do jiného zařízení pro výkon ústavní výchovy, podává OSPOD soudu vyjádření pro potřeby určení zařízení pro výkon ústavní výchovy, do kterého má být dítě umístěno.⁶⁸

Jestliže byla soudem nařízena ústavní výchova, tedy umístění dítěte do dětského domova se školou, má OSPOD povinnost sjednat dobu a místo přijetí dítěte do zařízení. Nejdříve požádá rodiče nebo jiné fyzické osoby odpovědné za výchovu dítěte, aby dítě ve stanoveném termínu předali určenému zařízení, popřípadě s jejich souhlasem zajistí orgán sociálně-právní ochrany dětí umístění dítěte do zařízení.⁶⁹

OSPOD je bezpochyby nedílnou součástí ochrany dětí a odhalování poruch rodin. Snaží se však také o nápravu, která je mnohem důležitější než okamžité odebrání dítěte.

---

⁶⁷ ŠPECIÁNOVÁ, Š. *Sociálně-právní ochrana dětí*. 2007. s. 18

⁶⁸ § 14, zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁶⁹ NOVOTNÁ, V. a V. Fejt. *Sociálně-právní ochrana dětí*. 2009. s. 117

5 Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

V této kapitole bych chtěla popsat školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Dále bych chtěla zmínit, co je hlavním účelem dětského domova se školou, protože se tímto zařízením zabývám ve své praktické části.

Společným účelem těchto zařízení je zajišťovat nezletilému dítěti, a to zpravidla ve věku od 3 do 18 let, popřípadě zletilé osobě do 19 let, na základě rozhodnutí soudu o ústavní nebo ochranné výchově nebo o předběžném opatření, náhradní výchovnou péči tak, aby to korespondovalo se zájmem zdravého vývoje dítěte, náležité výchovy a vzdělávání. Zařízení dále spolupracují s rodiči a poskytují jim tak potřebnou pomoc, které zahrnují rodinné terapie či cvičení rodinných dovedností nezbytné pro výchovu. Slouží i jako podpora po jeho návratu do rodinné péče či po přemístění do náhradní rodinné péče. Školská zařízení se dělí na diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy.⁷⁰

5.1 Dětský domov se školou

Dle zákona č. 109/2002 Sb., je účelem dětského domova se školou zajišťovat péči o děti s nařízenou ústavní výchovou, mají-li závažné poruchy chování, nebo které pro svou přechodnou nebo trvalou duševní poruchu vyžadují výchovně léčebnou péči. S uloženou ochrannou výchovou, jsou-li nezletilými matkami a jejich děti, které nemohou být vzdělávány ve škole, jež není součástí dětského domova se školou. Do dětského domova se školou mohou být umísťovány děti zpravidla od 6 let do ukončení povinné školní docházky. Pokud v průběhu povinné školní docházky pominuly důvody pro zařazení dítěte do školy zřízené při dětském domově, je dítě na základě žádosti ředitele dětského domova se školou zařazeno do školy, která není součástí dětského domova se školou. Nemůže-li se dítě po ukončení povinné školní docházky pro pokračující závažné poruchy chování vzdělávat ve střední škole mimo zařízení nebo neuzavře-li pracovněprávní vztah, je přeřazeno do výchovného ústavu. Jak jsem již uvedla, děti jsou do zařízení umísťovány, mají-li závažné poruchy chování či pro svou přechodnou nebo trvalou duševní poruchu vyžadují výchovně léčebnou péči.⁷¹ V následující kapitole tedy uvádím vybrané poruchy chování a problémová chování, která mohou u dětí nastat.

⁷⁰ Více v: TRNKOVÁ, L. *Náhradní rodinná péče*. 2018. s. 112

⁷¹ § 13, zákona č. 109/2002 Sb., *o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů*

6 Poruchové a problémové chování

V této kapitole bych chtěla popsat vybrané poruchy chování a problémové chování dětí, na základě kterých mohou být do zařízení umístěny.

Poruchy chování můžeme charakterizovat jako opakující se obraz disociálního, agresivního a vzdorovitého chování.⁷² Rozumíme tím odchylku v oblasti socializace, kdy dítě není schopné respektovat běžná pravidla a práva druhých. Takovéto chování musí trvat delší dobu, alespoň 6 měsíců, aby bylo možné hovořit o poruše chování. Děti s poruchami chování mají nepřiměřený přístup k jiným lidem, tzn. neschopnost navázat a udržet přijatelné sociální vztahy. Nedokáží se orientovat v sociálních situacích, předvídat důsledky svého jednání či nemají pocit viny za své činy.⁷³

Poruchy chování lze rozdělit dle MKN-10 (Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví) na poruchy chování ve vztahu k rodině, kde velmi často bývá narušený vztah rodiče a dítěte. Nesocializovaná porucha chování, tzn., že dítě je velmi špatně přijato mezi své vrstevníky, bývá neoblíbené a odmítnuté. Dále socializovaná porucha chování, kde je dítě neschopné navázat trvalé vztahy s vrstevníky. Další porucha je opozičního vzdoru, která je následkem podrážděnosti, frustrace a precitlivělosti. Takové dítě se projevuje neposlušným chováním.⁷⁴

Dále můžeme poruchy chování rozdělit na neagresivní, kam zařadíme lži, záškoláctví, útky a toulání. A poté na agresivní chování, kam spadá šikana, vandalismus, rvačky, apod. takové chování většinou omezuje práva jiných lidí, proto ho můžeme chápat jako závažnější. Tyto dva typy se však mohou vzájemně kombinovat, proto mezi nimi není přesná hranice.⁷⁵

V následujících kapitolách popíši vybrané poruchové a problémové chování.

6.1 Agrese a agresivita

V této kapitole se zaměřím na agresi a agresivitu dítěte, které jsou velmi závažným problémem.

Agresivitou rozumíme postoj nebo vnitřní pohotovost k agresi. Agresivitou se dítě snaží dosáhnout nějakého cíle a schopnost vzdorovat těžkostem. Každý jsme již

---

⁷² TRAIN, A. *Nejčastější poruchy chování dětí: Jak je rozpoznat a kdy se obrátit na odborníka*. 2001. s. 187

⁷³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Poradenská psychologie pro pedagogy se zaměřením na problémy v chování*. 2011. s. 37

⁷⁴ JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. 2014. s. 175-176

⁷⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2012. s. 792

od útlého věku vybaven určitou mírou agresivity, jinak bychom asi nepřežili. Avšak vysoká míra už je závažná. Z nejvyšší části může za zvýšenou agresivitu dítěte dědičnost. Agresivita je dědičná až z 60 %.⁷⁶ Agresivita označuje sklony projevovat nepřátelství jak slovně, tak útočným činem.⁷⁷

Agresí rozumíme jednání, které se projevuje násilím vůči nějakému objektu nebo nepřátelstvím, také chování, které záměrně ubližuje nějakému člověku, či snaha přimět ho, aby mu záměrně vyhověl.⁷⁸

Agrese se může projevit tím, že se dítě vyběhne na neživém předmětu, např. ve škole bouchá pravítkem do lavice, může se jednat o tzv. vandalismus. Dále to může být agrese vybitá na zvířeti. Následně se může agrese projevit i tzv. autoagresí, tzn., že dítě míří agresí k sobě samému, jejím nejzávažnějším stupněm je sebevražda.⁷⁹ Dalším stupněm autoagrese je sebepoškozování, které může mít podobu řezných poranění na zápěstí, zápěstí, hřbetu rukou či na nohách, avšak může mít i podobu popálení.⁸⁰

Agresi můžeme rozdělit na verbální, což znamená křik, nadávání, ponižování, vyhrožování, apod. Na fyzickou, kam zařadíme bití pěstmi, tyčí, fackování, kopání, tahání za vlasy, škrábání apod. Dále agresí dělíme na aktivní, tzn., že cílem dítěte je ublížit člověku či majetku člověka, a na pasivní, kde není cílem ublížit, ale slouží např. k naplnění potřeby. Poté agresí dělíme na přímou, která je směřovaná přímo na člověka, a na nepřímou, která má působit oklikou, např. pomluvy či ničení majetku. A jako poslední rozdělení je rozdělení extrapunitivní, tzn. zaměření na lidi, zvířata či objekty a na intrapunitivní, tzn. zaměření sám na sebe.⁸¹

Projevy agrese mohou souviset s dalšími poruchami chování, které uvedu v dalších kapitolách. Agrese je velmi závažným problémem, kterému je potřeba věnovat zvýšenou pozornost, protože od toho se mohou odvíjet další poruchy chování.

---

⁷⁶ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2015. s. 10-11

⁷⁷ VAŠUTOVÁ, M. *Děti se specifickými vývojovými poruchami učení a chování a násilí ve školním prostředí*. 2008. s. 91

⁷⁸ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2015. s. 23-24

⁷⁹ Tamtéž. s. 23-30

⁸⁰ JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. 2014. s. 247

⁸¹ VAŠUTOVÁ, M. *Děti se specifickými vývojovými poruchami učení a chování a násilí ve školním prostředí*. 2008. s. 88

6.1.1 Šikana

Jedním z projevů agresivního chování může být šikana, která je v dnešní době velmi rozšířená.⁸²

Šikanou rozumíme násilné, ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který není schopen se bránit a nemůže z dané situace nijak uniknout.⁸³ Takováto situace se opakuje, přičemž jedinci či skupiny k tomu používají agresi a manipulaci. Zvláštní skupinou šikany je tzv. kyberšikana, která je prováděná pomocí informačních komunikačních technologií, především prostřednictvím telefonu a internetu.⁸⁴ Šikana má často podobu slovního napadání, dochází k zesměšňování jedince, ponižování nebo k vyloučení jedince z kolektivu. Může však také dojít až k tělesnému násilí, kde dítěti dokáže agresor vážně ublížit na zdraví.⁸⁵ Šikana je projevem zneužití postavení a moci. Agresor se vždy snaží mít určitou moc nad svojí obětí a terorizovat ji. Následky šikany tak mohou mít dopad na oběť, např. psychické a somatické ohrožení zdraví dítěte, dochází k posttraumatickým stresovým poruchám, děti trpí úzkostí, depresemi, jsou vztahovačné, trpí poruchami spánku, snižuje se imunita, či dochází k deformaci sociálních vztahů a postojů k normám.⁸⁶

Dnes se řeší naprosto banální věci, a tak dítě, které něčím již minimálně vybočuje, může být kdykoliv šikanováno.

6.1.2 Vandalismus

Dalším z projevů agresivního chování je vandalismus. Vandalismem rozumíme záměrné ničení a poškozování, které se může zdát jako nesmyslné, protože nepřináší užitek ani samotnému aktérovi vandalismu. Toto násilné chování může mít často různý motiv a zaměření. Děti nad důsledky svých činů neuvažují, ničení je jedna z forem, jak si vybit energii. Může se také jednat pouze o zahnání nudy a „zabít“ tak čas. Zároveň mohou děti ničit věci za účelem upoutání pozornosti, šokování či provokování. Ničení věcí však může znamenat nechuť vůči majiteli, pomstu

---

⁸² MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2015. s. 129

⁸³ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2012. s. 798

⁸⁴ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2015. s. 129-171

⁸⁵ TRAIN, A. *Nejčastější poruchy chování dětí: Jak je rozpoznat a kdy se obrátit na odborníka*. 2001. s. 45

⁸⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2012. s. 801

či snahu jakkoliv zasáhnout a zničit symbol jeho sociální prestiže. K vandalismu dochází často ve skupinách, dítě se tak snaží vyrovnat ostatním ve skupině.⁸⁷

Vandalismus je také velmi závažným problémem, protože se neustále setkáváme s různými nevhodnými graffiti apod. Je až zarážející, že dítěti jde v podstatě jen o pomstu nebo o zahnání nudy.

6.2 Krádež

O krádeži jako takové můžeme hovořit až v případě, kdy dítě odcizí nějaký předmět vědomě a uvědomuje si při tom, že takovéto jednání není správné. Většina krádeží v dětském a mladistvém věku však není způsobena psychickým onemocněním, ale velkou roli v tomto jednání hraje prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, parta či nevýhodné postavení v kolektivu. Bohužel se i v dnešní době stává, že v některých rodinách není krádež brána jako přečin, ale jako něco, co rodině prospěje, dokonce za takové jednání mohou být i pochváleni. Zároveň s tím souvisí i to, že dítě ukradne něco, co mají ostatní děti, ale samo dítě to mít nemůže, protože rodina na takové věci nemá peníze. Dále může dítě krást pro svoji partu, aby si tak v ní získal lepší postavení nebo, aby ho kamarádi přijali mezi sebe. Pokud je dítě závislé na návykových látkách, může ke krádežím docházet i z tohoto důvodu.⁸⁸ Dítě má tedy mnoho motivací, proč krást. Buď dítě krade pro sebe, aby tím něco získal, nebo dítě krade pro druhé, aby získal větší prestiž mezi vrstevníky či kamarády. Dále dítě krade, aby demonstrovalo své kompetence, tzn., že dítě krade, aby se vyrovnalo ostatním, a v neposlední řadě dítě krade s partou či pro partu.⁸⁹

Já osobně si myslím, že dítě krade především proto, aby někam zapadlo, zároveň si tak úplně nedokáže uvědomit, jak závažné věci provádí.

6.3 Lhaní

Lhaní můžeme chápat jako jeden ze způsobů úniku dítěte z nepříjemné situace, kterou dítě nedokáže vyřešit jinak. Pravou lež tedy chápeme jako vědomé mluvení nepravdy, kdy dítě si je plně vědomo toho, čeho se dopouští a jaké by to mohlo mít popřípadě následky. Dítě se tak díky lžím snaží vyhnout potížím či získat nějakou

---

⁸⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Poradenská psychologie pro pedagogy se zaměřením na problémy v chování*. 2011. s. 47

⁸⁸ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2015. s. 115

⁸⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2012. s. 796-797

výhodu, např. lepší postavení ve třídě nebo mezi kamarády, která bývá obvykle nezasloužená. Velmi důležitá při hodnocení lži je její frekvence, tzn., jak často dítě lže, komu lže, situace, ve kterých dítě lže a hlavně co ke lži dítě vedlo. Zvláštní kategorii pak představují lži, které mají za účel někoho poškodit nebo slouží k dosažení osobního prospěchu, které ostatní děti znevýhodní. Takovéto lži nejsou brány jako obrany v nouzi, nýbrž se spojují s negativními projevy a osobnostními vlastnostmi. Další kategorií je patologická lhavost, která je jedním ze symptomů disociální poruchy osobnosti, pro takové děti je lhaní a podvádění typické.⁹⁰ Dále zde hovoříme o bájné lži, která spočívá především ve vymyšlení si příběhů, aby tak získalo lepší postavení mezi přáteli.⁹¹

Ačkoliv se lhaní může jevit jako banalita, je toto téma velmi závažné. Když dítě lže v důležitých věcech, např. ohledně šikany ve třídě, ačkoliv si to neuvědomuje, může tak přispět k dalším životním problémům oběti, i když se šikany neúčastní přímo.

6.4 Záškoláctví, útky a toulání

Obecným znakem záškoláctví, útků a toulání, je neustálá potřeba odněkud utíkat. Dítě tak může jednat např. proto, že prostředí, ve kterém se nachází, ho ohrožuje nebo je pro ně jinak nepřijatelné. Dítě tedy utíká proto, že není schopné zvládnout situaci, ve které se nachází, vhodnějším způsobem.⁹²

Hovoříme-li o samotném záškoláctví, znamená to, že dítě úmyslně zanedbává školní vyučování a bez vědomí rodičů, tak řádně neplní školní docházku. Jedná se o absenci ve škole bez omluvení rodičů či lékaře. Dítě takto může jednat buď náhle, že předem neplánuje, že do školy nepůjde, nemá to promyšlené, nebo odejde v průběhu vyučování. Dále se však jedná o plánované záškoláctví, kdy už toto má dítě předem promyšlené, snaží se tak např. vyhnout nějaké písemce či zkoušení. Příčin, proč dítě chodí za školu, může být mnoho. Mezi nejzákladnější patří negativní vztah dítěte ke škole, kde může mít dítě strach ze školy, mít nechut' ke školní práci, může mít strach z učitele či se může jednat o negativní vztah se spolužáky. Dále jde o vliv rodinného prostředí, kde může jít např. o přehnané nároky rodičů či naopak

---

⁹⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Poradenská psychologie pro pedagogy se zaměřením na problémy v chování*. 2011. s. 41

⁹¹ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2015. s. 112

⁹² VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2012. s. 795

vysoký nezájem rodičů o školní prospěch. A posledním důvodem k záškoláctví může být trávení volného času a vliv party, kdy se dítě snaží zapadnout.⁹³

Útěky rozumíme útěky ze školy nebo z domova, které mohou být zapříčiněné špatnou adaptací dítěte, popř. nevhodným prostředím, ve kterém dítě vyrůstá. Příčin i v tomto případě může být více. Může se jednat například o touhu po dobrodružství či snahu o zviditelnění mezi vrstevníky.⁹⁴ Útěky můžeme rozdělit na reaktivní a impulzivní útěky, které jsou reakcí na nějakou obtížnou situaci doma či ve škole, např. únik před trestem. Takový útěk je většinou projev zoufalství nebo varování. V tomto případě se však dítě chce vrátit domů a bývá ojedinělý. Dále se jedná o chronické útěky, které jsou opakované, často plánované a jsou známkou dlouhodobých problémů. Dítě se zpravidla vrátit nechce a je to reakce na pocit omezení svobody či odstrčení od prostředí, které dítě považuje za své zázemí.⁹⁵

Jako poslední jsou toulky, které většinou navazují na útěk. Jedná se o dlouhodobé opuštění domova. Dítě se v tomto případě nechce vrátit domů po útěku ze strachu, jaký trest bude následovat. Toulky jsou časté u dětí, které nemají k domovu vytvořený silný vztah či jsou citově chladné. Dítě si toulky předem plánuje a má je promyšlené, kde sežene peníze a jak se kam dostane apod.⁹⁶

Jsem přesvědčená o tom, že když dítě chodí za školu nebo utíká či se toulá, je vždy nutné zjistit, proč to dělá, protože důvody k těmto činům mohou být mnohem závažnější, než se zdá.

6.5 Závislostní chování

Dítě, které je závislé na jakékoliv návykové látce, ji bude brát i přes to, že mu bude působit zjevné problémy. Díky závislosti na návykové látce se mohou děti dostat do tíživých sociálních i mezilidských problémů, např. budou chodit za školu, nebudou schopni zodpovědně plnit úkoly, ale také si budou ničit jejich společenský život, zároveň je ovlivněna i centrální nervová soustava v mozku. Dále se dítě nebude dostatečně stravovat, může být agresivní či naopak zamlklé nebo se mohou objevit poruchy spánku. Děti se závislostním chováním obvykle pochází z rodin, kde

---

⁹³ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2015. s. 116-120

⁹⁴ Tamtéž. s. 122-124

⁹⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2012. s. 794

⁹⁶ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2015. s. 124-125

rodiče sami užívají nějaké návykové látky, nebo se jedná o jistý únik před realitou, či se dítě chytne špatné party.⁹⁷

I v případě všech poruch chování můžeme vidět vzájemnou propojenost mezi ostatními poruchami chování, ale také propojenost v případě poruch rodiny, protože je zřejmé, že poruchy rodiny mají velký vliv na vznik poruch chování.

---

⁹⁷ TRAIN, A. *Nejčastější poruchy chování dětí: Jak je rozpoznat a kdy se obrátit na odborníka*. 2001. s. 68-72

7 Faktory ovlivňující nástup dětí do dětského domova se školou

V této kapitole bych chtěla zmínit faktory ovlivňující nástup dětí do dětského domova se školou. Tuto skutečnost však budu zjišťovat v praktické části své bakalářské práce.

Jedním z faktorů je rizikové chování dítěte, které jsem uvedla v předchozí kapitole. Příčiny vzniku deviantního chování můžeme rozdělit na vnitřní, kam spadají dva faktory. První jsou biologické faktory, kam řadíme např. genetické poruchy, poruchy činnosti žláz či vrozené nebo vývojové vady. A psychické faktory, kam spadá porucha socializace, porucha vztahu k rodičovské autoritě, citová deprivace dítěte či poruchy osobnosti. Dále tu máme vnější faktory, kam spadají sociální faktory nebo vliv sociální skupiny či na závěr kulturní faktory, kam řadíme etnocentrismus či neznalost a xenofobii, které následně vedou k negativnímu označování.⁹⁸

Dalším rizikovým faktorem je nefungující rodina. Může se zde jednat o rodiny, které jsou ze sociálně slabých rodin, tudíž nemají na to, aby uspokojovali základní dětské potřeby, zpravidla se jedná o neúplné rodiny. Nebo naopak se zde jedná o rodiny, které na dítě nemají čas, myslí spíše na vlastní kariéru. A v neposlední řadě se jedná o děti, které vyrůstají se závislymi rodiči, v naprosto nevyhovujících podmínkách či o děti týrané, zneužívané a zanedbávané.⁹⁹

Posledním faktorem je prostředí dítěte. Může se zde jednat o místo, kde dítě žije, nebo o školní prostředí, které např. kvůli velkým nepochopení učitelů může vést k agresivnímu chování. Další skupinou jsou kamarádi a vrstevníci, kde dítě chce mít pocit, že „někam patří“, a tak je schopné dělat různé problémy i přes dobrou výchovu, protože rodina jde do pozadí. V životě dítěte má parta silný význam, vystupuje tak jako „náhradní skupina“ za rodinné nebo školní prostředí, a tak se dítě nechá velmi snadno stáhnout i do deviantního chování.¹⁰⁰

Všechny faktory se velmi prolínají, tudíž bych řekla, že vůbec nejdůležitější je fungující rodina, protože bez ní pak dítě dokáže jen těžko poznat, co je správné a co ne.

---

⁹⁸ URBAN, L., J. Dubský a J. Bajura. *Sociální deviace*. 2012. s. 73-74

⁹⁹ SKOPALOVÁ, J. *Záblesky bezpečí dítěte*. 2010. s. 9-12

¹⁰⁰ Tamtéž. s. 13-17

Praktická část

9 Metodologie

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala kvalitativní výzkum. Kvalitativní výzkum je dle Strausse a Corbinové: „*jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace.*“¹⁰⁴ Tento výzkum jsem si vybrala především proto, že jsem chtěla hlouběji prozkoumat dané téma a zkoumat výzkumné vzorky v jejich přirozeném prostředí, což jsou jedny z předností kvalitativního výzkumu.¹⁰⁵

Jako první metodu získávání dat jsem si vybrala zkoumání dokumentů, za které považujeme vše napsané nebo prostě zaznamenané. Za dokumenty lze považovat např. knihy, novinové články, deníky, plakáty, obrazy, ale lze za ně považovat i veškeré stopy lidské existence. Díky zkoumáním dokumentů se otevírá přístup k takovým informacím, které by díky jiným metodám nebyl možný. Jejich další výhodou je, že jsou odolné vůči zkreslení, či že data nejsou vystavena působení zdrojů chyb.¹⁰⁶

Jako další metodu jsem si vybrala poloskrukturovaný rozhovor. Díky němu budu moci vychovatelům daného zařízení pokládat jednotlivé předem připravené otázky, ale zároveň se budu moci ještě doptávat na další otázky, které v průběhu rozhovoru bude potřeba více rozvést, či se budu potřebovat ještě na něco doptat.¹⁰⁷

Jako poslední metodu získávání dat jsem si zvolila zúčastněné pozorování, které popisuje, co se děje, kdo nebo co se účastní dění, kdy a kde se věci dějí, jak se objevují a proč. Zároveň je při této metodě potřeba si vytvořit kontakt s účastníky situace, a právě díky tomu jsem si vybrala zúčastněné pozorování.¹⁰⁸

9.1 Cíl výzkumného šetření a výzkumné otázky

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaké jsou příčiny umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi a na odloučeném pracovišti v Přestavlkách.

---

¹⁰⁴ STRAUSS A. a CORBINOVÁ J. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a metody zakotvené teorie.* 1999. s. 10

¹⁰⁵ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace.* 2005. s. 52

¹⁰⁶ Tamtéž. s. 132

¹⁰⁷ Tamtéž. s. 173

¹⁰⁸ Tamtéž. s. 193-194

Poté jsem si stanovila i dílčí cíle, tedy výzkumné otázky, které se budu v průběhu praktické části snažit objasnit.

Výzkumné otázky:

Jaká je rodinná situace u dětí umístěných právě do tohoto zařízení?

Jaký je pohled vychovatelů na umístění dětí do zařízení a na rodinnou situaci dětí?

Jaké jsou rozdíly v umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi a do Dětského domova se školou v Přestavlkách?

Další podotázky budu analyzovat v průběhu výzkumu.

9.2 Metoda sběru dat

Výzkum jsem prováděla na základě kvalitativního výzkumu pomocí metody analýzy dokumentů, polostrukturovaného rozhovoru a zúčastněného pozorování.

9.2.1 Analýza dokumentů

Pomocí analýzy dokumentů jsem zodpověděla otázku, jaké jsou důvody umístění dětí do dětského domova se školou a jaká je rodinná situace u dětí umístěných do daného zařízení. Otázky zodpovím pomocí osobní dokumentace dětí.

9.2.2 Polostrukturovaný rozhovor

Díky polostrukturovanému rozhovoru jsem s pracovníky, tj. vychovateli dětského domova se školou prošla již zjištěné důvody umístění dětí, poté jsem se zabývala oblastmi, jako jsou sociální vazby v rodině u dětí umístěných do daného zařízení. Otázky jsem si předem připravila a během rozhovoru reagovala na odpovědi, které byly potřeba dle mého uvážení více rozvést.

Jednotlivé otázky jsem si rozdělila do čtyř kategorií, ke kterým jsem si připravila jednotlivé otázky.

Kategorie:

Chování dětí v dětském domově se školou a pohled vychovatelů na jejich umístění

Rodinné vazby

Diagnostikované poruchy chování

Možné změny v dětském domově se školou i mimo něj

9.2.3 Zúčastněné pozorování

Nakonec bych chtěla díky zúčastněnému pozorování objasnit otázku, která se týká rozdílů chování dětí umístěných do Dětského domova se školou v Chrudimi a do Dětského domova se školou v Přestavlkách.

Pozorování jsem prováděla během své praxe a při dalších návštěvách dětského domova se školou. Díky pozorování jsem si postupně vytvořila vztah s jednotlivými dětmi a snažila se je pozorovat v jejich přirozeném prostředí a pozorovat jejich chování, aniž bych je ovlivnila. Dále jsem se snažila pozorovat i chování vychovatelů k dětem.

Své poznámky z pozorování jsem si zapisovala do záznamového archu, který jsem si pro pozorování vytvořila. Děti nevěděly, že jsou součástí mého pozorování, a tak nebylo jejich chování výrazně ovlivněno. Výsledky pozorování jsem uvedla v interpretaci výsledků, kde jsou zapsány veškeré mé postřehy z návštěv daných zařízení.

9.3 Výzkumný vzorek

Pro svou práci jsem si k analýze zvolila tři skupiny respondentů. První jsou vybrané dokumenty dětí, které mi posloužily pro analýzu dokumentů. Dále jsem si na zodpovězení dalších svých cílů k metodě polostrukturovaného rozhovoru vybrala tři vychovatele pracující právě v tomto zařízení, kteří mi pomohou objasnit další důležité otázky. Nakonec děti, které jsou umístěny do Dětského domova se školou v Chrudimi a v Přestavlkách, tedy 54 dětí, ve věku 6 – 15 let.

10 Vyhodnocení výsledků výzkumu

V následujících kapitolách jsem vyhodnotila výsledky výzkumu.

10.1 Analýza dokumentů

Jako dokumenty mi pro zodpovězení otázky, jaké jsou důvody umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi a do Dětského domova se školou v Přestavlkách a jaká je rodinná situace dětí umístěných do zařízení, pomohly osobní spisy dětí umístěných právě do tohoto zařízení. Svoje závěry jsem získala především z rozsudků dětí a rodinných anamnéz, na základě kterého byly umístěny do ústavní péče.

Nyní budu postupně uvádět jednotlivé děti umístěné do Dětského domova se školou v Chrudimi a posléze budu uvádět děti umístěné do Dětského domova v Přestavlkách a z vybraných dokumentů popíši, jaké jsou hlavní důvody umístění dětí právě do tohoto zařízení. Děti byly pouze očíslovány, aby tak nedošlo k narušení jejich soukromí.

V Dětském domově se školou v Chrudimi a v Dětském domově se školou v Přestavlkách je celkem umístěno 54 dětí, z nichž je 11 dívek a 43 chlapců ve věku 6 až 15 let.

V následující tabulce shrnuji všechny příčiny umístění dítěte do dětského domova se školou. Důvody umístění dětí jsou uvedeny v příloze, v tabulce číslo 1 a v tabulce číslo 2. K jednotlivým důvodům jsem si zvolila samostatné kódy, které shrnují související problémy. Každý kód má své písmeno, které slouží pro lepší přehlednost v následujících tabulkách. Jedná se o písmena A až I, v níž A má svůj kód výchovné problémy, kam spadá lhaní, drzost a nerespektování autorit. Písmeno B značí diagnostikované poruchy, kam jsem zařadila hyperkinetickou poruchu chování, poruchu opozičního vzdoru, syndrom ADHD, lehkou mentální retardaci a vývojovou poruchu chování. Písmeno C zahrnuje záškoláctví. Písmenu D patří trestná činnost a přestupky, jako jsou krádeže, loupeže a vandalismus. Písmeno E shrnuje psychické problémy, jako je sebepoškozování, vyhrožování sebevraždou či sebepoškozováním. Písmeno F značí útěky, kam spadají toulky, toulání a útěky z domova. Písmeno G ukazuje problém s užíváním návykových látek, jako je alkoholismus, užívání marihuany a distribuce s návykovými látkami. Předposlední je písmeno H, které shrnuje nevhodné a nežádoucí chování, jako je nevhodné sexuální chování, brzký

sexuální život, agresivita, vulgarita, konflikty, napadání ostatních, záchvaty vzteku či ohrožování sebe a ostatních. Posledním je písmeno, kam spadá vše ostatní, jako jsou dobrovolné pobyty a umístění dětí na základě nedostatečné péče rodičů.

Tabulka č. 3 – Shrnuté příčiny umístění dětí do DDS

Písmeno	Kód	Problémy
A	Výchovné problémy	Lhaní Drzost Nerespektování autorit
B	Diagnostikované poruchy	Hyperkinetická porucha chování Porucha opozičního vzdroru Syndrom ADHAD Lehká mentální retardace Vývojová porucha chování
C	Záškoláctví	
D	Trestná činnost a přestupky	Vandalismus Krádeže Loupeže
E	Psychické problémy	Sebeпоškozování Vyhrоžování sebeпоškozováním Vyhrоžování sebevraždou
F	Útěky	Toulání Útěky z domova Toulky
G	Užívání návykových látek	Alkoholismus Užívání marihuany Distribuce s návykovými látkami
H	Nevhodné a nežádoucí chování	Nevhodné sexuální chování Brzký sexuální život Vulgarita Agresivita Ohrožování sebe i ostatních Konflikty Záchvaty vzteku Napadání
I	Ostatní	Dobrovolný pobyt Nedostatečná péče rodičů

Následující tabulka shrnuje důvody umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi.

Tabulka č. 4 Důvody umístění dětí do dětského domova se školou v Chrudimi

Dítě	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1.	x	x			x	x		x	
2.	x	x		x		x			
3.									x
4.									x
5.	x			x	x	x	x	x	
6.	x		x	x				x	
7.	x		x					x	
8.									x
9.									x
10.									x
11.	x		x	x				x	
12.	x		x				x		
13.	x		x						
14.				x			x	x	
15.				x		x	x	x	
16.	x		x	x				x	
17.		x						x	
18.	x		x					x	
19.		x	x					x	
20.	x		x	x		x	x	x	
21.		x	x	x		x	x	x	
22.								x	
23.								x	
24.	x		x	x				x	
25.			x		x			x	
26.	x		x		x			x	
27.	x		x	x				x	
28.			x	x				x	
29.	x		x	x				x	
30.	x	x	x	x				x	
31.		x	x	x	x				
32.									x
33.		x	x	x				x	
34.	x		x					x	
35.	x	X	x					x	
Průměr v %	51	26	60	46	14	17	17	71	17

Díky tabulce můžeme vidět, že hlavním důvodem umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi je nežádoucí a nevhodné chování, kam můžeme zařadit problémy jako je agresivita, brzký sexuální život, nevhodné sexuální chování, záchvaty vzteku, napadání ostatních, vulgarita či konflikty s ostatními, tuto skupinu tvoří 71 % dětí (písmeno H). Druhým důvodem umístění dětí do zařízení je záškoláctví, jejichž procentní průměr je 60 % (písmeno C). Třetím důvodem jsou výchovné problémy, kam jsem zařadila lhaní, nerespektování autorit a drzost, kam spadá 51 % umístěných dětí (písmeno A). Čtvrtým důvodem je trestná činnost a přestupky (písmeno D) jako jsou krádeže, loupeže či vandalismus, problémy se zákonem mělo 46 % umístěných dětí. Dalším důvodem umístění je diagnostikovaná porucha chování, kam spadá ADHD, hyperkinetická porucha chování, lehká mentální retardace, porucha opozičního vzdorů či vývojová porucha chování, kam spadá 26 % dětí (písmeno B). Dalšími důvody se stejným procentním podílem 17 % jsou ostatní důvody, jako je dobrovolný pobyt či neschopnost rodičů se o dítě starat (písmeno I). Dalším důvodem se stejným procentním podílem jsou úteky, toulky a toulání (písmeno F) a užívání návykových látek (písmeno G). Posledním důvodem se 14 % jsou psychické problémy, kam spadá sebepoškozování a vyhrožování sebevraždou (písmeno E).

Následující tabulka shrnuje důvody umístění dětí do Dětského domova se školou v Přestavlkách.

Tabulka číslo 5 – Důvody umístění dětí do Dětského domova se školou v Přestavlkách

Dítě	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1.		x						x	
2.		x		x	x	x		x	
3.	x	x						x	
4.	x				x			x	
5.		x		x				x	
6.		x						x	
7.		x						x	
8.			x	x	x			x	
9.		x						x	
10.		x						x	
11.		x							

12.		x						x	
13.		x						x	
14.		x						x	
15.	x	x						x	
16.		x	x					x	
17.	x	x						x	
18.	x	x			x			x	
19.			x				x	x	
Průměr v %	26	84	16	16	21	5	5	95	0
Průměr celkem v %	39	46	41	37	13	11	13	78	11

V tabulce můžeme vidět, že hlavním důvodem umístění dětí do Dětského domova se školou v Přestavlkách je nežádoucí a nevhodné chování kam můžeme zařadit problémy jako je agresivita, brzký sexuální život, nevhodné sexuální chování, záchvaty vzteku, napadání ostatních, vulgarita či konflikty s ostatními, tuto skupinu tvoří 95 % dětí (písmeno H). Druhým důvodem umístění u dětí jsou diagnostikované poruchy chování jako je ADHD, lehká mentální retardace, porucha opozičního vzdoru, vývojová porucha chování a hyperkinetická porucha chování, tuto skupinu tvoří 84 % umístěných dětí (písmeno B). Třetím důvodem je jsou výchovné problémy, kam zařadíme lhaní, drzost či nerespektování autorit, v této skupině je 26 % umístěných dětí (písmeno A). 21 % dětí je do zařízení umístěné kvůli psychickým problémům (písmeno E). Dalšími problémy se stejným procentním podílem 16 % jsou přestupky a trestné činnosti dětí (písmeno D) a záškoláctví (písmeno C). Dalšími důvody s 5 % jsou útoky (písmeno F) a užívání návykových látek (písmeno G). Žádné dítě není v Dětském domově se školou v Přestavlkách z důvodu neschopnosti rodičů či tam jsou dobrovolně.

Z výsledků jsou vidět rozdíly v umístění dětí do jednotlivých zařízení. Avšak na vrcholu obou zařízení je nejdůležitější důvod umístění nevhodné a nežádoucí chování dětí. V dalších bodech už se začínají lišit. V Chrudimi je druhou příčinou umístění záškoláctví, která u dětí umístěných do Dětského domova se školou v Přestavlkách je až na předposledním místě a problémy se záškoláctvím má pouze 16 % umístěných dětí. 84 % dětí umístěných do Dětského domova se školou v Přestavlkách má diagnostikovanou poruchu chování, na rozdíl od dětí umístěných do Dětského domova se školou, kde má diagnostikovanou poruchu chování pouze

26 % umístěných dětí. V dalších bodech už se děti do umístěných zařízení tolik neliší. Třetím důvodem umístění jsou u obou zařízení výchovné problémy. Následují další problémy umístění, které již nejsou tolik rozdílné.

Hlavním důvodem umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi i v Přestavlkách je se 78 % nežádoucí a nevhodné chování. Dalším důvodem jsou diagnostikované poruchy chování se 46 %. Třetím důvodem je záškoláctví se 41 %. Čtvrtým důvodem jsou výchovné problémy se 39 %. Pátým důvodem je se 37 %, trestná činnost a přestupky. Šestým důvodem jsou se 13 % psychické problémy a užívání návykových látek a posledními důvody s 11% jsou útky a ostatní důvody.

V následující tabulce shrnuji rodinnou situaci dětí, která také ovlivnila jejich nástup do Dětského domova se školou v Chrudimi či do Dětského domova se školou v Přestavlkách. Rodinná situace dětí je podrobněji vyobrazena v příloze, v tabulce číslo 6 a v tabulce číslo 7. K jednotlivým rodinným problémům jsem si zvolila samostatné kódy, které shrnují související problémy. Každý kód má své písmeno, které slouží pro lepší přehlednost v následujících tabulkách. Jedná se o písmena J až P, přičemž J zahrnuje nevhodné podmínky, kam spadá agresivní rodič, disharmonické prostředí, fyzické a psychické napadání, časté stěhování, špatné domácí podmínky, nedostatečné zázemí, konflikty mezi rodiči, časté střídání partnerů jednoho z rodičů. Pod písmeno K spadá špatná socioekonomická situace v rodině, kam jsem zařadila nedostatek financí, dluhy, exekuce a slabší majetkové poměry. Písmeno L zahrnuje neschopnost rodičů, což znamená nezáměr rodičů, zanedbávání dítěte, neschopnost se o dítě starat, nezvládnutí péče o děti, zanedbávání výchovy, zbavení způsobilosti jednoho z rodičů, rodiče nejsou schopni zajistit rodinnou péči či nespolupracují. Závislí rodiče jsou pod písmenem M, což znamená alkoholismus či užívání návykových látek. Písmeno N znamená kriminalita v rodině, kam spadá rodič ve výkonu trestu odnětí svobody či to, že dítě vykonávalo trestnou činnost s jedním z rodičů. Předposledním problémem pod písmene O je neúplná rodina. Poslední je písmeno P, které zahrnuje vyrůstání bez rodičů - a to vyrůstání v dětském domově, vyrůstání u příbuzných anebo vyrůstání v pěstounské péči.

Tabulka č. 8 – Shrnutí rodinné situace u dětí umístěných do Dětského domova se školou v Chrudimi a do Dětského domova se školou v Přestavlkách

Písmeno	Kód	Související problémy
J	Nevhodné podmínky	Agresivní rodič

		Disharmonické prostředí Fyzické a psychické napadání Časté stěhování Špatné domácí podmínky Nedostatečné zázemí Konflikty mezi rodiči Časté střídání partnerů jednoho z rodičů
K	Špatná socioekonomická situace	Nedostatek financí Dluhy Exekuce Slabé majetkové poměry
L	Neschopnost rodičů	Nezájem rodičů Zanedbávání dítěte Neschopnost se starat Nezvládnutí péče o děti Zanedbávání výchovy Zbavení způsobilosti jednoho z rodičů Rodiče nespolupracují Nejsou schopni zajistit rodinnou péči
M	Závislí rodiče	Alkoholismus Užívání návykových látek
N	Kriminalita v rodině	Rodič ve výkonu trestu Dítě vykonávalo trestnou činnost s rodičem
O	Neúplná rodina	
P	Vyrůstání bez rodičů	Vyrůstání v dětském domově Vyrůstání u příbuzných Vyrůstání v pěstounské péči

Následující tabulka shrnuje rodinnou situaci dětí umístěných do Dětského domova se školou v Chrudimi

Tabulka č. 9 – Rodinná situace u dětí umístěných do DDŠ Chrudim

Dítě	J	K	L	M	N	O	P
1.	x		x	x	x		x
2.		x	x			x	
3.		x	x	x		x	
4.		x	x	x		x	
5.			x		x	x	
6.			x			x	
7.			x			x	

8.	x	x	x	x		x	
9.	x	x	x	x		x	
10.	x	x	x	x		x	
11.			x			x	
12.			x				
13.			x			x	
14.		x	x			x	
15.	x	x				x	x
16.		x	x			x	
17.	x		x				x
18.	x		x	x			
19.			x				
20.	x	x					
21.	x			x	x	x	x
22.	x	x	x	x			x
23.	x	x	x	x			x
24.			x			x	
25.			x				
26.	x	x	x	x			
27.			x				x
28.			x				
29.	x		x			x	
30.	x	x				x	
31.		x	x				
32.		x	x			x	
33.			x			x	
34.			x	x		x	x
35.	x	x	x		x		
Průměr v %	43	49	89	34	11	60	23

V tabulce je vidět, že nejhlavnějším problémem v rodině dětí umístěných do zařízení je neschopnost rodičů (písmeno L), kam spadá nezáměr rodičů, zanedbávání dítěte, neschopnost se starat, nezvládnutí péče o děti, zanedbávání výchovy, zbavení způsobilosti jednoho z rodičů, nespolupráce rodičů či neschopnost zajistit rodinnou péči, tuto skupinu tvoří 89 % rodin dětí umístěných do zařízení. Dalším rodinným problémem je život v neúplné rodině, ve které žilo 60 % dětí, tedy více jak polovina (písmeno O). Dalším problémem v rodině je se 49 % špatná socioekonomická situace (písmeno K), kam spadá nedostatek financí, dluhy, exekuce či slabé majetkové

poměry. Čtvrtým problémem jsou nevhodné podmínky (písmeno J), kde dítě vyrůstá, kam spadá agresivní rodič, disharmonické prostředí, fyzické a psychické napadání dítěte, časté stěhování, špatné domácí podmínky, nedostatečné zázemí, konflikty mezi rodiči či časté střídání partnerů jednoho z rodičů, tento problém mělo 43 % dětí. Dalším problémem je závislost rodičů (písmeno M), která se projevila u 34 % rodičů dětí umístěných do zařízení. 23 % dětí vyrůstalo bez rodičů či v dětském domově (písmeno P). Posledním problémem v rodině je kriminalita v rodině, která se projevila u 11 % rodin dětí umístěných do zařízení (písmeno N).

Následující tabulka shrnuje rodinnou situaci dětí umístěných do Dětského domova se školou v Přestavlkách.

Tabulka č. 10 – Rodinná situace u dětí umístěných do DDŠ Přestavky

Dítě	J	K	L	M	N	O	P
1.		x			x	x	
2.	x	x	x			x	
3.	x	x					
4.			x				x
5.		x	x			x	
6.	x	x				x	
7.	x	x					
8.	x	x					
9.	x		x			x	
10.	x	x				x	
11.			x		x		
12.			x		x		
13.	x	x	x			x	
14.	x	x	x			x	
15.			x	x		x	
16.			x	x			
17.					x	x	
18.	x		x		x		
19.	x	x	x	x	x	x	
Průměr v %	58	58	63	16	32	58	5
Průměr celkem v %	48	52	80	28	19	59	17

Z tabulky vyplývá, že nejdůležitějším problémem v rodině dětí je neschopnost rodičů (písmeno L), kam spadá nezáměr rodičů, zanedbávání dítěte, neschopnost se starat, nezvládnutí péče o děti, zanedbávání výchovy, zbavení způsobilosti jednoho z rodičů, nespolečné rodičů či neschopnost zajistit rodinnou péči, tuto skupinu tvoří 63 % rodin dětí umístěných do zařízení. Dalšími rodinnými problémy jsou nevhodné podmínky, kde dítě vyrůstá, kam spadá agresivní rodič, disharmonické prostředí, fyzické a psychické napadání dítěte, časté stěhování, špatné domácí podmínky, nedostatečné zázemí, konflikty mezi rodiči či časté střídání partnerů jednoho z rodičů, tento problém mělo 58 % dětí (písmeno J). Dalším problémem je vyrůstání v neúplné rodině, ve které vyrůstalo 58 % dětí (písmeno O). A posledním problémem se stejným procentním podílem je špatná socioekonomická situace v rodině (písmeno K). Dalším problémem byla kriminalita v rodině, kde byli rodiče ve výkonu trestu či děti prováděli trestnou činnost s rodičem, a to bylo ve 32 % (písmeno N). Předposledním problémem byla závislost rodičů, která se objevila u 16 % rodin (písmeno M). Pouze jedno dítě nevyrostalo se svými rodiči, tedy 5 % (písmeno P).

V tomto případě si jsou výsledky u obou zařízení dosti podobné. Na prvním místě je v obou případech neschopnost rodičů. Další problémy rodin jsou v obou případech neúplná rodina, nevyhovující podmínky a špatná socioekonomická situace v rodině. Poslední tři problémy už se trochu odlišují, protože u dětí umístěných do Dětského domova se školou v Chrudimi je dalším problémem závislost rodičů, kdežto u dětí umístěných v Přestavlkách je to kriminalita v rodině, tento problém se u dětí umístěných v Chrudimi nachází až na posledním místě. Následují ještě zbývající rodinné problémy, které jsou podobné.

Je tedy jasné, že u všech rodin dětí umístěných do zařízení je hlavní problémem neschopnost rodičů, kterou tvoří 80 % rodin dětí. Dalším problémem je vyrůstání v neúplné rodině, kde vyrůstalo celkem 59 % dětí. U rodin dětí je také problémem špatná socioekonomická situace, která se týká 52 % rodin dětí umístěných do zařízení. Čtvrtým problémem jsou nevhodné podmínky pro vyrůstání, s kterou se setkalo 48 % dětí. 28 % dětí má závislé rodiče - ať už na alkoholu či na jiných návykových látkách a 19 % dětí má rodiče ve výkonu trestu odnětí svobody či s nimi páchaly trestnou činnost. Posledních 17 % dětí nevyrostalo se svými rodiči a vyrůstaly s jinými příbuznými, v dětských domovech či v pěstounské péči.

10.2 Analýza rozhovorů

Rozhovory jsem prováděla s vychovateli z dětského domova se školou. Hlavním cílem bylo zjistit, jaké jsou u dětí, umístěných do tohoto zařízení, rodinné vazby a jak hodnotí práci psychologů a psychiatrů. Dalšími cíli bylo zjistit chování dětí v dětském domově se školou a pohled vychovatelů na důvody umístění dětí do zařízení a nápady na zlepšení situace jak v zařízení, tak mimo něj.

Rozhovory jsem si nahrála na své mobilní zařízení, abych mohla dialogy přesně zaznamenat a zpracovat. Následně jsem rozhovory přepsala do počítače, k němuž jsem použila program MS Word. Tak jsem získala hlavní materiál pro další zpracovávání. Se všemi daty jsem poté pracovala a hledala v nich důležité informace pro mou práci. Odpovědi respondentů jsem si utřídila do jednotlivých kategorií, které souvisely s daným tématem. K tomu jsem použila metodu barvení textu, která mi pomohla k lepší orientaci v textu a následnému zpracování dat. Díky metodě barvení textu jsem si z uvedených odpovědí vyznačila ke každé kategorii, různou barvou, ty pasáže, které se souvisely s danou kategorií a ty jsem následně použila do své analýzy.¹⁰⁹

Na zodpovězení svých cílů jsem si vytvořila kategorie, díky nimž bude jejich zodpovězení přehlednější:

- a) Chování dětí v dětském domově se školou a pohled vychovatelů na jejich umístění
- b) Rodinné vazby
- c) Diagnostikované poruchy chování
- d) Možné změny v dětském domově se školou i mimo něj

Rozhovor jsem prováděla se třemi vychovateli, kteří jednotlivě odpovídali na mé otázky.

Ad a) Chování dětí v dětském domově se školou a pohled vychovatelů na jejich umístění

Všichni vychovatelé se jednoznačně shodli na tom, že nejdůležitějším důvodem umístění dětí do dětského domova se školou je záškoláctví. Dva z nich také uvedli,

---

¹⁰⁹ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 2006. s. 211

že díky záškoláctví pak jsou děti účastny dalších různých patologických jevů, protože se tak snaží nějakým způsobem zabavit. Může to přejít ke krádežím, užívání omamných látek nebo k vandalismu. Chování dětí jednoznačně přičítali nefungující rodině, pokud nefunguje rodina, dítě pak nemá z čeho brát a neví, co je „normální“. Jeden z vychovatelů uvedl:

- *„Tak určitě ta nejčastější příčina je rodina. Rodinné zázemí, protože to absolutně nefunguje, protože ty děti jsou nastavený úplně jinak, oni si vlastně ani neuvědomují, jak by to mělo fungovat v té běžné rodině, protože u těch rodičů viděly agresi, viděly zlost a alkohol a přijde jim to vlastně normální, takže oni nemůžou vytvářet kvalitní vztahy.“ (vychovatel č. 1)*

Vychovatelé se sice snaží mluvit s každým dítětem individuálně a snaží se s nimi bavit o důvodech, proč jsou do zařízení umístěny, baví se však o tom s nimi soukromě, s ostatními dětmi to neřeší, nechávají je, ať to děti řeknou ostatním dětem samy. Snaží se je nasměrovat správným směrem do života, přesto dva vychovatelé uvedli, že prognózy u většiny dětí nejsou dobré, dobré jsou jen u dětí, které se samy ozvou, aby se něčím pochlubily, co se jim podařilo, u ostatních to však tak dobré není, jak uvedl jeden z vychovatelů:

- *„Můj nadřízenej je tam 25 let, tak jsem se ho ptal a říkal, že jenom pár dětí se mu takhle ozvalo, že mají rodinu, že mají práci, mají kde bydlet, ale zase od hodně kolegů a od hodně dětí vím, že ty děti skončily na ulici, bezdomovci, opravdu že si šáhly na dno a pak si našly nějakou práci. Ale většina těch dětí vážně skončilo na ulici nebo ve vězení.“ (vychovatel č. 3)*

Vychovatelé se často potýkají s mnoha překážkami, jako je agresivita, kde musí dítě různými cestami uklidnit, musí tak reagovat během chvilky. Mají už sice nacvičené, co mají dělat, jako je odstranění předmětů, aby si dítě neublížilo, odvedení ostatních dětí pryč, aby jim neublížilo. Přesto i tak se už stalo, že dítě napadlo samotného vychovatele. Agresivita u dětí umístěných do tohoto zařízení je běžná, a tak se vychovatelé musí naučit spoustu cviků, kterými je dokáží uklidnit. Co mě však překvapilo je, že se děti v agresivním chování nepodporují, pouze v malém zlobení, jeden z vychovatelů uvedl:

- *„v takovém tom běžným zlobení ano, tam se děti popichují a podporují, ale v těch závažných skutcích nikoliv, tam mám zkušenost spíše, že se staví na tu správnou stranu.“ (vychovatel č. 2)*

Vychovatelé však musí hodně komunikovat i s Policií České republiky, protože děti, které touží po svobodě, kterou měly doma, nebo chtějí žít podle sebe a utíkaly z domu, utíkají též ze zařízení. Stává se to poměrně často a jsou tam i děti, které vidí třeba jenom jednou za půl roku, jeden z vychovatelů uvedl:

- *„Máme tam teď dítě, které vidíme tak 2x za rok a jinak je prostě pořád pryč.“
(vychovatel č. 3)*

Nejenom v rámci útěků dětí vychovatelé komunikují s policií, ale i v případě podezření na užívání jakýchkoliv omamných látek, protože jak všichni vychovatelé uvedli, oni sami nemohou děti kontrolovat pomocí alkohol testeru, apod., zákon jim to nedovoluje. Všichni se také shodli, že to není správné a pro urychlení by jim tato kompetence měla znovu náležet, protože u některých dětí se ví, že s tím v minulosti měly zkušenosti. Jeden z vychovatelů uvedl:

- *„ano myslím si, že bysme to mohli dělat my, policii tím zatěžujeme a zdržuje se tím celá ta procedura.“ (vychovatel č. 2)*

Ad b) Rodinné vazby

Vychovatelé se setkávají s rodiči dětí, jejich zkušenosti jsou však převážně pozitivní, protože se rodiče snaží vypadat dobře a nechtějí si přidělovat problémy. Co se týče vztahů mezi rodiči a dětmi, tam už je to horší, byla mi uvedena skoro jednoznačná odpověď. Vychovatelé se shodli na tom, že rodiče dětí umístěných do dětského domova se školou bohužel většinou nemají o své děti zájem. Avšak pokud ano, může to být pouze jakási přetvářka rodičů, aby vypadali v očích vychovatelů či celkově dané instituce dobře. Jak uvádí jeden z vychovatelů:

- *„Tak spíš převládá to, že rodiče nemají zájem a naopak jsou to děti, které se snaží rodiče kontaktovat, až na výjimky, kdy ten rodič občas zavolá, ale velmi málo. A taky se stává, že někdy rodiče mají přehnaný zájem, spíš je to taková póza, aby ukázali, že zájem o to děcko mají, ale vesměs si tím léčejí nějaký svůj komplex toho, že to nefunguje, ten vztah toho dítěte a rodiče.“
(vychovatel č. 2)*

I přes to, že rodiče se o své děti nestarají a nejeví o ně zjevný zájem, házejí vinu nepřičetného chování svých dětí na ostatní. Často uvádí, že je nezvládají nebo že se dítě chytlo špatné party.

Tohle všechno se projeví na celkovém vztahu rodičů s dětmi. Děti, ať už jim matka provedla cokoli, týrala je psychicky či fyzicky, nikdy o ně nejevila zájem, tak cit k matce stále mají a nedají na ni dopustit, jak uvedl jeden z vychovatelů:

- „Jsou u nás děti, o nichž se rodiče dlouhodobě nezajímají, ten cit pro tu matku nebo otce tam zůstává po strašně dlouhou dobu.“ (vychovatel č. 2)

Celkově jsou však vztahy nabourané a dokonce jeden z vychovatelů uvedl, že děti s rodiči nemají žádné vztahy. Všichni vychovatelé byli také svědky několika hádek přes telefon, kdy děti užívaly vůči svým rodičům vulgarismy či jiných závažných hádek.

Vztahy dětí s rodiči se však snaží utužovat, např. tím, že jezdí na víkendové pobyty domů, pokud se chovají slušně, mohou jezdit domů 3x do měsíce, na prázdniny či o svátcích. Děti se obvykle na jízdu domů těší, ale párkrát se i stalo, že domů jet nechtěli, protože je doma nic nečeká. Vychovatelé se též shodli, že se děti po příjezdu z víkendových pobytů chovají odlišně. Děti většinou přijedou domů, kde nemají žádný režim, žádný řád a pak se zase vrátí do místa, kde nechtějí být. Vychovatelé však mají i časté zkušenosti s tím, že dítě přijelo z víkendového pobytu a bylo na něm vidět, že se doma stalo něco špatného nebo si i stěžovaly, že došlo doma k fyzickému násilí. Jeden z vychovatelů uvedl příklad:

- „Přijelo mi dítě, bylo naprosto v pořádku, 3 dny fungovalo naprosto luxusně. Vědělo, co má dělat, usměvavý, klidný, s ostatními si rozuměl. Přijel mi z víkendového pobytu, byl u táty, u otce a dítě absolutně odtažitý, neusměvavý, zlý, agresivní, ale nějakoby se nechtělo s tím svěřit, protože na to nebylo teda moc času ani, ale něco se tam stalo špatně, protože jakoby u tohohle zrovna dítěte je to tak, že s tím otcem se i popralo. Protože on bývá dost často právě opilý, takže se chovají, můžou se chovat rozhodně odlišně.“ (vychovatel č. 1)

Překvapilo mě, že se takováto situace sice prošetří, chvíli tam dítě nemůže jet, ale po nějaké době dítě může zpět tam, kde by se mohla situace opakovat.

Myslím si, že když bylo dítě v minulosti týráno jedním z rodičů nebo na víkendovém pobytu, nemělo by jezdit domů a utužování vztahů mezi rodičem a dítětem by mělo probíhat za přítomnosti např. jednoho z vychovatelů, kurátora či sociálního pracovníka.

Ad c) Diagnostikované poruchy chování

Vychovatelé uvedli, že nejčastější porucha chování dětí umístěných do zařízení je ADHD, dva z nich také uvedli hyperkinetickou poruchu chování. Zajímalo mě tedy, zdali jsou spokojeni s prací psychologů a psychiatrů. Vychovatelé jasně uváděli, že tam je malý kontakt, jak s psychology, tak s psychiatry. Při mé doplňující otázce,

zdali si myslí, že by mělo mít víc dětí diagnostikované poruchy chování, odpověděli jednoznačně ano. Psychologové ani psychiatři při nízkém kontaktu s dětmi nemohou poznat, jak moc je to s nimi vážné, protože děti už obvykle vědí, jak mají odpovědět, aby šly rychle pryč. Jeden z vychovatelů uvedl:

- „Práci psychiatrů nehodnotím dobře, myslím si, že u nás se klade velké důraz na medikaci a s těmi dětmi se strašně málo pracuje. Stejně tak je to práce psychologů, protože to dítě potřebuje dlouhodobou práci psychologa a to si myslím, že nefunguje.“ (vychovatel č. 2)

Velmi mě však překvapilo, že se k dětem, které mají diagnostikovanou poruchu chování, chovají stejně jako k dětem, které ji nemají. Ať už udělá jakékoliv dítě cokoliv, tak bude potrestáno stejně. Jak uvedl jeden z vychovatelů, je to těžké spíše pro ně, aby se chovali ke všem stejně.

Ad d) Možné změny v dětském domově se školou i mimo něj

Zajímalo mě, co se může v daném zařízení zlepšit, jak pro ně -vychovatele, tak pro děti. Vychovatelé mi všichni jednoznačně odpověděli, že režim. Ať už to byl tvrdší režim nebo režim jako takový, všichni se na této odpovědi shodli. Dva z vychovatelů mi také uvedli, že mít v zařízení psychologa a psychiatra by pomohlo vyřešit spoustu věcí. V tomhle ohledu si myslím, že by to mohlo být zlepšení ve všech takovýchto zařízeních.

V otázce na to, co může společnost udělat pro to, aby děti nemusely vyrůstat v ústavní výchově, se vychovatelé shodli na tom, že nevědí. Jeden z vychovatelů však uvedl, že ne společnost pro to může něco udělat, ale spíše rodina jako samotná anebo znovu zavedení vojenské služby.

Jeden z vychovatelů se ještě o zařízeních vyjádřil takto:

- „Já jsem rád, že tyhle ústavy jsou, že má děti nemusej chodit s těmihle dětmi do školy. Takže já jsem za to rád.“ (vychovatel č. 3)

10.3 Interpretace výsledků

Díky analýze dokumentů je zřejmé, že hlavním důvodem umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi je nežádoucí a nevhodné chování dětí, jako je agresivita, vulgarita, konflikty, napadání ostatních dětí či nevhodné sexuální chování. Dalším problémem je záškoláctví, které dále vyústí v další patologické jevy, jako jsou krádeže, lhaní, vandalismus, užívání návykových látek či útěky. V Dětském

domově se školou v Přestavlkách se taktéž jedná o nevhodné a nežádoucí chování, avšak dalším důvodem jsou diagnostikované poruchy chování, které mají nejčastěji podobu ADHD či hyperkinetické poruchy chování. Pokud to však vezmeme z jiného úhlu, je nejčastější příčinou nefungující rodina, 80% všech umístěných dětí má neschopné rodiče, kteří nejsou schopni se o své děti starat nebo se o své děti vůbec nezajímají. Dalším problémem je, že 59 % dětí vyrůstá v neúplné rodině a dalších 17 % dětí nevyrůstá se svými rodiči.

Díky rozhovorům jsem se ujistila v tvrzení, že rodina je základem státu. V teoretické části jsem uváděla důvody, proč mohou být děti do zařízení umístěny. V praktické části jsem se však utvrdila o tom, že hlavním důvodem je rodina a od ní se pak odvíjí vše ostatní. Zároveň jsem se dozvěděla, že v zařízení pro takovéto děti je potřeba zajistit řádný režim, aby děti nepovažovaly svůj pobyt za jakési prázdniny. Dalším problémem v zařízení je nedostatečná práce psychologů a psychiatrů. Vychovatelé jsou přesvědčeni, že mnoho dětí by mělo mít diagnostikovanou poruchu chování i přes to, že nemají, s dětmi by se mělo celkově více pracovat.

Díky pozorování jsem zjistila výrazné rozdíly v chování dětí umístěných do Dětského domova se školou v Chrudimi a Dětského domova se školou v Přestavlkách. Prvním pro mě zásadním rozdílem v chování dětí byla otevřenost a komunikace. Děti v Chrudimi se se mnou bavily otevřeně o své rodině i o tom, proč jsou do zařízení umístěny. Stalo se mi, že o tom začaly mluvit samy od sebe, aniž bych se sama zeptala. Děti umístěné v Přestavlkách byly uzavřené, měly problém se mnou komunikovat a také měly problém si se mnou hrát. Děti v Přestavlkách jsou často velmi citově deprivované, a tak mají velký problém navázat s kýmkoliv nový vztah. Takovéto děti žijí spíše ve svém vlastním světě a narušení jejich světa někým novým je zaskočí a sedí tak v koutě, dokud zase nebude vše při starém. Je to také jeden z důvodů, proč jsem s dětmi v Přestavlkách nemohla trávit tolik času, protože na rozdíl od dětí v Chrudimi, nenesly narušení jejich běžného života příliš dobře a na jejich celkové komunikaci to bylo znát.

Dalším zjevným rozdílem byla agrese u dětí. U dětí v Chrudimi jsem ani jednou nezažila, že by některé z dětí „chytilo záchvat vzteku“ či nějak jinak slovně napadalo vychovatele. Občas se tedy předváděly, ale to bylo nepochybně mojí přítomností. Na rozdíl od dětí umístěných v Dětském domově v Přestavlkách, se snažily vypadat přede mnou spíše v tom lepším světle, kdežto děti v Přestavlkách nedokázaly potlačit své emoce a stalo se tak i v mé přítomnosti, že děti „dostaly záchvat vzteku“. Je to

dle mého názoru dané i věkem, protože děti v Přestavlkách jsou o poznání mladší než děti v Chrudimi. Je to však dané určitě i tím, že většina dětí v Přestavlkách má diagnostikovanou poruchu chování, na rozdíl od dětí v Chrudimi.

Posledním, pro mě zásadním rozdílem v chování dětí, byl vztah k vychovatelům. Na dětech v Přestavlkách bylo znát, že mají velmi pozitivní vztah ke svému vychovateli. Berou je doslova jako své tety a strýce, dokonce je tak i oslovují. Je na nich vidět, že od nich chtějí lásku, chtějí pochválit za něco, co se jim povede nebo objetí, celkově vyžadují pozornost, kterou doma nedostaly. Děti v Chrudimi to tak vůbec nemají, řekla bych, že mají skoro opačný vztah. Na základě pozorování mi spíše přišlo, že je berou jako někoho, kdo tam s nimi musí být a ne jako někoho, kdo se jim snaží pomoci. Ty vztahy jsou velmi slabé, dovolila bych si říct, že v některých případech až žádné. Děti v Přestavlkách si na rozdíl od dětí v Chrudimi svých vychovatelů váží.

Chování vychovatelů bylo velmi individuální. Někdo byl přísnější, někdo byl mírnější. Rozdíl mezi vychovateli v Chrudimi a v Přestavlkách byl však nepatrný. Jediným zásadním rozdílem, kterého jsem si během pozorování všimla, byl přístup k dětem. V Přestavlkách se k dětem chovají jako k dětem. Na rozdíl od vychovatelů v Chrudimi, kde s dětmi jednájí spíše jako s dospělými. Nemyslím si, že by to tak mělo být, i přes to, že už jsou děti starší, stále to jsou děti. Čeho jsem si však povšimla, byly jednotlivé rozdíly mezi vychovateli, především v Chrudimi. U několika vychovatelů se mi na rozdíl od ostatních nelíbilo, že se k dětem chovají až příliš kamarádsky. Jsou podle mě témata, která by se s dětmi, kterým není většinou ani 15 let, neměla rozebírat. Netvrdím, že by se vychovatelé neměli k dětem chovat přátelsky, ale vše v rámci mezí.

Výsledky výzkumu poukazují na to, že nejdříve je třeba pracovat na vztahu rodičů s dětmi a až poté na dětech samotných. Dále výsledky poukazují na nedostatky některých vychovatelů a na nedostatečnou práci psychologů a psychiatrů.

11 Diskuze

V této kapitole bych se chtěla věnovat propojením teoretické části s částí praktickou, především poruchám rodiny, které jsem během své praktické části zmiňovala. Dále bych se chtěla zaměřit na možné rozšíření samotné práce.

V teoretické části uvádím jednotlivé poruchy rodiny, které se mohou u dětí umístěných do dětského domova se školou objevit a mohou tak zapříčinit umístění dítěte do zařízení. Zaměřila jsem se na vybrané poruchy rodiny, jako je neúplná rodina, kriminalita v rodině, špatná socioekonomická situace v rodině, užívání návykových látek apod. V praktické části jsem zjistila, že alespoň jedna z poruch rodiny se objevuje u každého dítěte umístěného do zařízení. Je tedy bezesporu jasné, že rodina je primárním faktorem, na základě kterého jsou děti umístěné do dětského domova se školou. Chtěla bych tedy zdůraznit, že by bylo dobré se v další práci věnovat samotným rodinám dětí umístěných do dětského domova se školou a jejich práci na jejich vztahu.

Podobným tématem se také zabývá ve své disertační práci PhDr. Pavel Janský, ředitel Diagnostického ústavu v Hradci Králové, který dospěl k podobným závěrům jako já ve své práci. Práce je však z roku 2007, tudíž výsledky mohou být poněkud zkreslené. Janský ve své práci uvádí, že neustále stoupá podíl dětí z rozvrácených rodin. Ve své práci uvádí 40 % procent všech umístěných dětí, faktem je, že podíl neustále stoupá, protože v mém výzkumu už se jedná o 59 % všech umístěných dětí. Dále ve svém výzkumu uvádí, že pedagogické působení matek i otců se jeví jako problematické, vesměs nedůsledné, málo kontrolující s častými tendencemi zanedbávat péči. I toto vyplývá z mého výzkumu, že 80 % rodičů není schopno se starat o své dítě nebo se o ně starat nechce. Janský uvádí, že nejčastějšími delikty bylo záškoláctví a krádeže, na dalších místech se objevovala agresivita, útky z domova, nebo obecná výchovná nezvladatelnost spojená s nerespektováním autorit. I tyto delikty se v mém výzkumu objevují, avšak na samém vrcholu se objevuje nežádoucí a nevhodné chování dětí, jako je agresivita, nevhodné sexuální chování, vulgarita, apod. Dále ve své práci uvádí, že více než polovina dětí měla zkušenost s alkoholem a 40 % dětí s návykovou látkou. S tímto tvrzením se neshodneme, v mém výzkumu má zkušenost s omamnými látkami pouze 13 % dětí. Z výzkumu je tedy jasné, že problémy s rodinou neustále přetrvávají nebo naopak narůstají. Umístění dětí se taktéž nemění, pouze se mění procentní podíl příčin jejich umístění.

12 Závěr výzkumu

Hlavním důvodem umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi a v Přestavlkách je nevhodné a nežádoucí chování, jako je agresivita, nevhodné sexuální chování, brzký sexuální život, vulgarita, konflikty, napadání ostatních, ohrožování sebe i ostatních a záchvaty vzteku. Dalším důvodem jsou diagnostikované poruchy, kam spadá lehká mentální retardace, syndrom ADHD, porucha opozičního vzdoru, vývojová porucha chování, a hyperkinetická porucha chování. Dalším problémem je záškoláctví. Poté jsou děti do zařízení umisťovány kvůli výchovným problémům, spáchání trestné činnosti a přestupkům, psychickým problémům, užíváním návykových látek, útekům a nakonec na základně dobrovolného pobytu či neschopnosti rodičů.

Z jiného úhlu je však dalším důvodem umístění dětí do zařízení rodina. Z výzkumu vyplývá, že většina rodičů není schopna se o své děti postarat. Dalším problémem je, že více jak polovina dětí vyrůstá v neúplné rodině, a tak nemají autoritu obou rodičů. Děti také často vyrůstaly v nevhodných podmínkách, protože rodiče nebyli schopni zajistit řádnou péči, či s tím souvisela špatná rodinná socioekonomická situace, nehledě na to, že děti často mají špatný příklad ve svých rodičích nebo hůř - žádný. Pokud děti u rodičů viděly agresi, provádění trestné činnosti, užívání návykových látek je zřejmé, že přesně neví, co je vhodné chování a co ne, chovají se tak, jak viděly doma. Rodinné vazby jsou velmi narušené, až žádné. Rodiče se o své děti spíše nezajímají a nechávají je, ať si dělají, co chtějí.

Ačkoliv vychovatelé uváděli ve svých odpovědích, že důvody jejich umístění je především záškoláctví a z nich vycházející další patologické jevy, je i tak dle jejich odpovědí primárním důvodem umístění rodina. Vychovatelé se shodli na tom, že ve všech případech je důvodem jejich umístění rodina, protože děti nemají z čeho brát, nemají žádný správný příklad. Rodiče se o své děti nestarají nebo o ně nemají vůbec zájem a to ani v případě, kdy je dítě odebráno do ústavní výchovy. Děti se většinou snaží napodobit chování svých rodičů nebo naopak neznají, jaké chování je žádoucí a jaké ne.

I když jsou v obou zařízeních na prvním místě důvodem umístění nevhodné a nežádoucí chování, v dalších bodech se už umístění dětí do zařízení liší. U dětí umístěných do Dětského domova se školou v Chrudimi je to záškoláctví, což se vyskytovalo pouze u 16 % dětí umístěných do dětského domova se školou

v Přestavlkách. Na druhém místě u dětí umístěných do Dětského domova se školou v Přestavlkách, jsou diagnostikované poruchy chování. Na rozdíl od dětí umístěných do Dětského domova se školou v Chrudimi, kde má diagnostikovanou poruchu chování pouze 26 % umístěných dětí. Další důvod jsou v obou případech výchovné problémy, kam spadá lhaní, drzost a nerespektování autorit. U dětí umístěných do Dětského domova se školou v Chrudimi je dalším důvodem umístění trestná činnost a přestupky, zatímco u dětí umístěných do Dětského domova se školou v Přestavlkách jsou to psychické problémy, ty se u dětí v Chrudimi vyskytovaly pouze ve 14 % a byl to tak výjimečný důvod jejich umístění. Poslední důvody už jsou podobné v obou případech. V Dětském domově se školou v Chrudimi jsou se stejnými procenty (17 %) umístění útěky, užívání návykových látek a ostatní důvody, jako je dobrovolný pobyt a nedostatečná péče rodičů. U dětí umístěných do Dětského domova se školou v Přestavlkách jsou s 5 % užívání návykových látek a útěky a žádné dítě není umístěno do zařízení kvůli nedostatečné péči rodičů nebo kvůli dobrovolnému pobytu. Tyto rozdíly mohou být dány i tím, že děti umístěné v Přestavlkách jsou mladší než děti umístěné do Dětského domova se školou v Chrudimi.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaké jsou důvody umístění dětí do Dětského domova se školou v Chrudimi a do Dětského domova se školou v Přestavlkách. Cíl jsem zodpověděla díky vypracování teoretické a praktické části práce.

Teoretickou částí jsem objasnila vybrané poruchy rodiny, díky nimž mohou být děti odebrány z rodinné péče nebo díky nimž rodiče neplní řádně své rodičovské povinnosti a které mají nepříznivý dopad na dítě. Dále jsem se zabývala vybranými pojmy související s tématem práce, jako je sanace rodin, pojem ohrožené dítě a s nimi související pojmy, jako jsou základní potřeby dítěte, syndrom deprivovaného dítěte a syndrom CAN. Vysvětlila jsem i pojem sociálně-právní ochrana dětí a školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Následně jsem se zabývala vybranými poruchami chování, které mohly u dětí umístěných do zařízení být zásadní. Na závěr jsem zmínila faktory ovlivňující nástup dětí do zařízení a pár slov jsem věnovala vybraným zařízením, kde jsem prováděla výzkum.

Praktickou část jsem provedla pomocí kvalitativního výzkumu, na základě metody zkoumání dokumentů, rozhovorů a pozorování. Data jsem zanalyzovala do jednotlivých kapitol a výsledky a závěry jsem následně shrnula v závěru bakalářské práce. Výzkum jsem prováděla v Dětském domově se školou v Chrudimi a v Dětském domově se školou v Přestavlkách.

Díky vybraným metodám jsem dospěla k závěru, že děti jsou umístěny jak do Dětského domova se školou v Chrudimi, tak do Dětského domova se školou v Přestavlkách, kvůli nevhodnému a nežádoucímu chování, jako je agrese, vulgarita, konflikty, napadání a nevhodné sexuální chování či kvůli diagnostikovaným poruchám chování. Mezi další důvody umístění patří záškoláctví a s nimi související další patologické jevy, jako jsou krádeže, loupeže či vandalismus a mezi nejčastější poruchy chování patří ADHD a hyperkinetická porucha chování. Avšak z druhého úhlu pohledu je primárním důvodem jejich umístění rodina. Děti umístěné do zařízení nemají buď žádný, nebo velmi špatný vzor. Rodiče se o děti převážně nestarají, a tak děti dělají činnosti, které sami uznají za vhodné. Začnou chodit za

školu a poté jsou dále účastny dalších sociálně patologických jevů, jako jsou krádeže, vandalismus či užívání návykových látek. Faktorem pro nástup dětí do zařízení mohou být i další vlivy, jako jsou vrstevníci, přátelé či prostředí dítěte, ale jak jsem uvedla už v teoretické části, vždy je primárním důvodem rodina.

Práce pro mě byla velkým přínosem. Dozvěděla jsem se spoustu nových informací a tato práce mne donutila přemýšlet o dalším prohloubení znalostí, které bych chtěla využít například k diplomové práci s tématem rodina dětí umístěných do zařízení a jejich vztahy.

Seznam použité literatury

BARTLOVÁ, Silvia. *Sociální patologie*. Vyd. 1. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně, 1998. 53 s. ISBN 80-7013-259-0

BECHYŇOVÁ, Věra a Marta Konvičková. *Sanace rodiny*. Vyd. 1. Praha: Portál s. r. o., 2008. 151 s. ISBN 978-80-7367-392-5

CSÉMY Ladislav, Hana SOVINOVÁ a Karel NEŠPOR *Problémy s alkoholem v rodině: zpráva pro Evropskou unii*. 1. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav, 2001. 97 s. ISBN 80-7071-189-2

Dětský domov se školou Chrudim. *DDŠ Chrudim*. [online]. c2018 [citováno 2018-11-18]. Dostupné z: http://www.dds-chrudim.cz/?page_id=1313

Dětský domov se školou Chrudim. *Historie* [online]. c2018 [citováno 2018-11-18]. Dostupné z: http://www.ddschrudim.cz/?page_id=31

DUNOVSKÝ, Jiří a kolektiv. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 1999. 279 s. ISBN 80-7169-254-9

HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: Obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Vyd. 2. Praha: Portál, s. r. o., 2009. 286 s. ISBN 978-80-7367-628-5

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. 407 s. v ISBN 80-7367-040-2

JANSKÝ, Pavel. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 292 s. ISBN 978-80-7435-534-9

KÁBELOVÁ, L. *Vnitřní řád*. In: *Dětský domov se školou Chrudim*. [online]. c2018 [citováno 2018-11-18]. Dostupné z: <http://www.dds-chrudim.cz/wp-content/uploads/2018/04/Vnitr%CC%8Cni%CC%81-r%CC%8Ca%CC%81d-DDS%CC%8C-Chrudim.pdf>

KÖNIGOVÁ, Lucie. *(Ne)Gramotný rodič: jak nesehat jako rodič*. Vyd. 1. Lucie Königová, 2015. 319 s. ISBN 978-80-260-8554-6

KUKLA, Lubomír a kol. *Sociální a preventivní pediatrie: v současném pojetí*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2016. 432 s. ISBN 978-80-247-3874-1

LANGMEIER, Josef a Zdeněk Matějček. *Psychická deprivace v dětství*. Vyd. 4. Praha: Karolinum, 2011. 399 s. ISBN 978-80-246-1983-5

MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Vyd. 2 Praha: Grada, 2015. 10-11 s. ISBN 190 s. 978-80-247-5309-6.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Rodiče a děti*. Vyd. 3. Praha: Vyšehrad spol. s. r. o., 2017. 353 s. ISBN 978-80-7429-797-7

MATĚJČEK, Zdeněk, Zdeněk Dytrych. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2002. 128 s. ISBN 80-247-0332-7

MATOUŠEK, Oldřich, Hana Pazlarová a kol. *Podpora rodiny: Manuál pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Portál, s. r. o., 2014. 171 s. ISBN 978-80-262-0697-2

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, a. s. 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4

MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Vyd. 2. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8

MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2002. 250 s. ISBN 80-86429-05-9

NOVOTNÁ, Věra a Vladimír Fejt. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. 256 s. ISBN 978-80-86723-77-8

SKOPALOVÁ, Jitka. *Záblesky bezpečí dítěte*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 38 s. ISBN 978-80-244-2567-2

SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. Vyd. 1. Praha, Portál, 2001. 173 s. ISBN 80-7178-559-8

STRAUSS, Anselm, Juliet M. CORBIN a Stanislav JEŽEK. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN, 2. 196 s. ISBN 80-85834-60-X

ŠPECIÁNOVÁ, Š. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Vyd. 1. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. 36 s. ISBN 978-80-86991-27-6

TRAIN, Alan. *Nejčastější poruchy chování dětí: Jak je rozpoznat a kdy se obrátit na odborníka*. Vyd. 1. Praha: Portál, s. r. o., 2001. 198 s. ISBN 80-7178-503-2

TRNKOVÁ, Lucie. *Náhradní rodinná péče*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 151 s. ISBN 978-80-7552-864-3

URBAN, Lukáš, Josef Dubský a Jan Bajura. *Sociální deviace*. Vyd. 2. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2012. 231 s. ISBN 978-80-7380-397-1

VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 141 s. ISBN 978-80-247-2218-4

VANÍČKOVÁ, Eva. *Interpersonální násilí na dětech*. Vyd. 1. Praha: Úřad vlády v rámci vládní kampaně Stop násilí na dětech, 2009. 37 s. ISBN 978-80-7440-001-8

VAŠUTOVÁ, Maria. *Děti se specifickými vývojovými poruchami učení a chování a násilí ve školním prostředí*. Vyd. 1. Ostrava: REPRONIS, 2008. 274 s. ISBN 978-80-7368-525-6

VÁGNEROVÁ, Marie. *Poradenská psychologie pro pedagogy se zaměřením na problémy v chování*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. 62 s. ISBN 978-80-7372-762-8

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 5. Praha: Portál, s. r. o., 2012. 870 s. ISBN 978-80-262-0225-7

Zákony

zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákon. In: *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy*.

zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí*

Přílohy

Tabulka č. 1 – Důvody umístění dětí do DDS Chrudim

<p>1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohrožuje sebe i ostatní - sebepoškozování - vulgarita, drzost - nerespektování autorit - útěky - hyperkinetická porucha chování 	<p>2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - krádeže - toulání - nerespektování autorit - lhaní - syndrom ADHD 	<p>3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - otec nezvládl výchovu - nejbližší zařízení k jejich bydlišti
<p>4.</p> <ul style="list-style-type: none"> - otec nezvládl výchovu - nejbližší zařízení k jejich bydlišti 	<p>5.</p> <ul style="list-style-type: none"> - krádeže - vyhrožování sebevraždou - napadání jiných dětí - agresivita - brzký sexuální život - sebepoškozování - toulání - zkušenosti s návykovými látkami - vulgarita - nerespektování autorit 	<p>6.</p> <ul style="list-style-type: none"> - nerespektování autorit - agresivita - záškoláctví - krádeže - ohrožování sebe i ostatních
<p>7.</p> <ul style="list-style-type: none"> - nerespektování autorit - záškoláctví - brzký sexuální život 	<p>8.</p> <ul style="list-style-type: none"> - otec nezvládl výchovu - nejbližší zařízení k jejich bydlišti 	<p>9.</p> <ul style="list-style-type: none"> - otec nezvládl výchovu - nejbližší zařízení k jejich bydlišti
<p>10.</p> <ul style="list-style-type: none"> - otec nezvládl výchovu - nejbližší zařízení k jejich bydlišti 	<p>11.</p> <ul style="list-style-type: none"> - nerespektování autorit - záškoláctví - ohrožuje sebe i ostatní - lhaní - krádeže 	<p>12.</p> <ul style="list-style-type: none"> - záškoláctví - nerespektování autorit - alkoholismus
<p>13.</p> <ul style="list-style-type: none"> - záškoláctví - nerespektování autorit 	<p>14.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vulgarita - agresivita - distribuce omamných látek - vandalismus 	<p>15.</p> <ul style="list-style-type: none"> - krádeže - útěky - požívání alkoholu - vulgarita - agresivita

		<ul style="list-style-type: none"> - vandalismus - nevhodné sexuální chování
16. <ul style="list-style-type: none"> - krádeže - nerespektování autorit - agresivita - záškoláctví 	17. <ul style="list-style-type: none"> - provokuje ostatní - agresivita - nezvládá své chování - syndrom ADHD 	18. <ul style="list-style-type: none"> - vulgarita - nerespektování autorit - agresivita - výbuchy hněvu - nevhodné sexuální chování - záškoláctví
19. <ul style="list-style-type: none"> - agresivita - vulgarita - záškoláctví - hyperkinetická porucha chování 	20. <ul style="list-style-type: none"> - vulgarita - distribuce omamných látek - krádeže - záškoláctví - útěky a toulky - nerespektování autorit 	21. <ul style="list-style-type: none"> - krádeže - toulání - agresivita - záškoláctví - distribuce omamných látek - syndrom ADHD
22. <ul style="list-style-type: none"> - provokování a fyzické konflikty - agresivita - vulgarita 	23. <ul style="list-style-type: none"> - agresivita - provokování - konflikty s jinými dětmi 	24. <ul style="list-style-type: none"> - záškoláctví - nerespektování autorit - krádeže - agresivita
25. <ul style="list-style-type: none"> - hysterické chování - agresivita - sebepoškozování - vyhrožování sebevraždou - záškoláctví - vulgarita 	26. <ul style="list-style-type: none"> - agresivita - nerespektování autorit - ohrožuje sebe i ostatní - záškoláctví - hyperkinetická porucha chování 	27. <ul style="list-style-type: none"> - lhaní - krádeže - neschopnost se ovládat - záškoláctví
28. <ul style="list-style-type: none"> - záškoláctví - vulgarita - vandalismus 	29. <ul style="list-style-type: none"> - krádeže - nevhodné sexuální chování - nerespektování autorit - záškoláctví 	30. <ul style="list-style-type: none"> - záškoláctví - krádeže - agresivita - lhaní - záchvaty vzteku - napadání ostatních - vyhrožování ostatním - hyperkinetická porucha chování
31. <ul style="list-style-type: none"> - krádeže - vandalismus 	32. <ul style="list-style-type: none"> - dobrovolný pobyt - umístěn kvůli bratrovi, který 	33. <ul style="list-style-type: none"> - loupeže - znásilnění jiné dívky

<ul style="list-style-type: none"> - sebepoškození - záškoláctví - diagnostikovaná porucha chování a agresivita 	<ul style="list-style-type: none"> měl výchovné problémy 	<ul style="list-style-type: none"> - drzé chování - záškoláctví - agresivita - lehká mentální retardace
<p>34.</p> <ul style="list-style-type: none"> - nevhodné sexuální chování - nerespektování autorit - agresivita - vulgarita - záškoláctví 	<p>35.</p> <ul style="list-style-type: none"> - agresivní chování - záškoláctví - nerespektování autorit - syndrom ADHD 	

Tabulka č. 2 – Důvody umístění do DDS Přestavky

<p>1.</p> <ul style="list-style-type: none"> - nezvladatelné chování - syndrom ADHD - porucha opozičního vzoru - tiková porucha - lehké mentální postižení 	<p>2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhrožování sebevraždou - vandalismus - agresivita - útky - syndrom CAN 	<p>3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - agresivita - vulgarita - poruchy učení - vulgarita - nerespektování autorit
<p>4.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhrožování ostatním - agresivita - nerespektování autorit - vyhrožování sebevraždou a sebepoškození 	<p>5.</p> <ul style="list-style-type: none"> - fyzické napadání jiných dětí - krádeže - agresivita - hyperkinetická porucha chování 	<p>6.</p> <ul style="list-style-type: none"> - agresivita - nezvladatelné chování - hyperkinetická porucha chování - syndrom ADHD
<p>7.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhrožování ostatním - fyzické napadání ostatních - agresivita - hyperkinetická porucha chování 	<p>8.</p> <ul style="list-style-type: none"> - agresivita - záchvaty vzteku - napadání ostatních - záškoláctví - krádeže - vyhrožování sebevraždou a sebepoškození 	<p>9.</p> <ul style="list-style-type: none"> - agresivita - nebezpečný vůči sobě i ostatním - nezvladatelné chování - syndrom ADHD
<p>10.</p> <ul style="list-style-type: none"> - agresivita - nezvladatelné chování - záchvaty vzteku - syndrom ADHD 	<p>11.</p> <ul style="list-style-type: none"> - hyperkinetická porucha chování - syndrom CAN - syndrom ADHD - nesocializovaná porucha chování 	<p>12.</p> <ul style="list-style-type: none"> - syndrom ADHD - vývojová porucha chování - nezvladatelné chování

- slabé životní poměry		
13. - žití v neúplné rodině - matka nezvládá výchovu	14. - žití v neúplné rodině - špatná ekonomická situace v rodině - matka nezvládá výchovu - zanedbávání dítěte	15. - pobýval též v dětském domově - časté stěhování - žití v neúplné rodině - nedostatek financí
16. - žití v neúplné rodině - otec nezvládá péči - matka dítě nevidá kvůli novému příteli (špatné vztahy) - nedostatek financí	17. - rodiče nebyli schopni zvládnout výchovu - pobýval v dětském domově	18. - nezvládnutá výchova - matka je labilní - žití ve špatných podmínkách - nový přítel matky požíval alkohol
19. - osvojení - biologičtí rodiče nejsou známí	20. - slabé životní poměry - časté stěhování - nedostatek financí - špatné podmínky k bydlení	21. - pobýval v dětském domově - následně žití v neúplné rodině - otec opakovaně ve výkonu trestu - matka střídala partnery a je závislá
22. - mezi rodiči docházelo ke konfliktům - málo financí - otec požíval alkohol - matka nebyla schopna zajistit řádnou výchovu - pobyt i v dětském domově	23. - mezi rodiči docházelo ke konfliktům - málo financí - otec požíval alkohol - matka nebyla schopna zajistit řádnou výchovu - pobyt i v dětském domově	24. - žití v neúplné rodině - nezvládnutá výchova - nezájem rodičů
25. - zanedbávání dítěte - nezájem rodičů - bez péče	26. - matka nezvládla výchovu - přítel matky bije ji i děti - biologický otec propadl gamblerství a alkoholu - málo financí	27. - žití s otcem a dědečkem - ti nezvládli výchovu, tak bydlel u babičky, která taktéž výchovu nezvládla
28. - otec nezvládl výchovu - matka je dlouhodobě nemocná a nemůže se o děti starat	29. - byl v péči matky, tam však bylo podezření na psychické a fyzické týrání - následně v péči otce a jeho	30. - nedostatek financí - žití v neúplné rodině - časté stěhování - špatné poměry (špína)

	přítelkyně, kteří nezvládli výchovu	
31. - rodiče nezvládají výchovu - málo financí	32. - žití v neúplné rodině - matka nezvládala výchovu - nezájem matky - málo financí	33. - žití v neúplné rodině - matka nezvládala výchovu
34. - matka byla závislá na alkoholu, nebyla schopná se o děti starat - pobýval v pěstounské péči - nezájem matky - z počátku žití v neúplné rodině	35. - otec byl odsouzen pro zločin týrání osoby ve společném bydlení - nedostatek financí - rodiče nezvládli výchovu - otec se k dětem choval agresivně	

Tabulka č. 7 - Rodinná situace u dětí umístěných do DDŠ Přestavky

1. - žití v neúplné rodině - nedostatek financí - matka ve výkonu trestu	2. - žití v neúplné rodině - zanedbávání výchovy - matka fyzicky i psychicky týrala děti - nedostatek financí - špatné domácí podmínky	3. - slabé majetkové poměry rodičů - fyzické tresty - nedostatek financí
4. - žití u tety a strýce - rodiče se o dítě nezajímají - pobýval též v dětském domově	5. - žití v neúplné rodině - nedostatek financí - matka nezvládala výchovu - nezájem matky	6. - disharmonické prostředí - žití v neúplné rodině - nedostatek financí
7. - rodiče napadali své děti - žití v nevyhovujících podmínkách - špatná socioekonomická situace	8. - nedostatek financí - otec bil matku dítěte i děti - nevyhovující podmínky k žití - otec týral děti i psychicky	9. - žití v neúplné rodině - nedostatečné zázemí - matka nezvládala výchovu
10. - žití v neúplné rodině - nedostatek financí - nevyhovující podmínky k žití	11. - rodiče ve výkonu trestu - o děti se nezajímají	12. - rodiče ve výkonu trestu - o děti se nezajímají
13. - žití v neúplné rodině - nedostatek financí - časté stěhování	14. - žití v neúplné rodině - nedostatek financí - časté stěhování	15. - žití v neúplné rodině - matka se nebyla schopná o děti starat

- špatné domácí podmínky - matka nezvládá péči o děti	- špatné domácí podmínky - matka nezvládá péči o děti	- matka je závislá - nedostatečná výchova
16. - rodiče závislí na alkoholu - nezáměr rodičů	17. - nejdříve žití v neúplné rodině - nyní matka ve výkonu trestu	18. - zanedbávání dítěte - nezáměr rodičů - otec ve výkonu trestu
19. - zanedbávání rodičů - nedostatek financí - matka fyzicky děti napadala - dluhy a exekuce - žití v neúplné rodině - oba rodiče závislí - děti s otcem kradli		